

09 Ιουλ. 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Χαριλάου Τρικούπη 182

101 78 Αθήνα, τηλ. 210 64 67 912

Αθήνα **09.07.2014**Αρ. Πρωτ **1356/1363**

✓ Προς τη
 Βουλή των Ελλήνων
 Δ/ση Κοινοβουλευτικού
 Ελέγχου

Τμήμα **Ερωτήσεων/ΑΚΕ****ΘΕΜΑ:** Κέρδη για την «Ολυμπία Οδό»

ΣΧΕΤ: 1) Η Ερώτηση 296/20.06.2014 που κατέθεσε στη Βουλή,
 ο Βουλευτής κύριος Νικόλαος Νικολόπουλος
 2) Η Ερώτηση/ΑΚΕ 567/63/27.06.2014 που κατέθεσε στη Βουλή,
 ο Βουλευτής κύριος Νικόλαος Νικολόπουλος

ΚΟΙΝ: Βουλευτή κ. Νικόλαο Νικολόπουλο

Σε απάντηση των παραπάνω σχετικών, Ερώτησης και Ερώτησης/ΑΚΕ, παρακαλούμε να πληροφορήσετε τον κύριο Βουλευτή, τα εξής :

Σύμφωνα με τα στοιχεία της «Ολυμπίας Οδού», η Παραχωρησιούχος εταιρία μέχρι και το τέλος του 2013 είναι ζημιογόνος, με σωρευτικό αποτέλεσμα στο τέλος του 2013 να ανέρχεται σε μείον 72,36 εκ. ευρώ. Συνεπώς δεν τίθεται θέμα κέρδους της εταιρίας το 2013, όπως αναφέρεται στην Ερώτηση, αλλά μείωσης της ζημίας που αυτή υπέστη (λόγω των αποζημιώσεων που της δόθηκαν), η οποία όμως εξακολουθεί να είναι σημαντική.

Επίσης σημειώνεται ότι, από τον ισολογισμό της Παραχωρησιούχου εταιρείας προκύπτει ότι κατά την 31.12.2013 οι συνολικές ζημίες της ανήρχοντο σε 72,36 εκ. ευρώ και σύμφωνα με το Χρηματοοικονομικό Μοντέλο του Έργου, ο Παραχωρησιούχος δεν προβλέπεται να μοιράσει μέρος στους μετόχους του προ του έτους 2026 και τούτο αφού προηγούμενα έχουν εξοφληθεί όλα τα δάνεια που δίνονται για την κατασκευή του Έργου.

Σε ό,τι αφορά στην πρόσθετη Χρηματοδοτική Συμβολή και τις αποζημιώσεις που δόθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο για το Έργο, σύμφωνα με την προ της τροποποίησης Σύμβαση Παραχώρησης, επισημαίνεται ότι αυτά αποτελούν κεφάλαια με τα οποία αποκαταστάθηκε η χρηματοοικονομική ισορροπία του Έργου και επιτεύχθηκε η επανεκκίνησή του.

Το σύνολο των μέτρων που λήφθηκαν για την επανεκκίνηση του Έργου, μεταξύ των οποίων και η διατήρηση της Χρηματοδοτικής Συμβολής του Δημοσίου, παρά την

αναβολή της κατασκευής του τμήματος Πάτρα- Πύργος – Τσακώνα, κρίθηκε σύνομο, τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και από το Ελεγκτικό Συνέδριο και τέλος η σχετική συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης, με την οποία προβλέπονται το σύνολο των ανωτέρω μέτρων, κυρώθηκε με το Ν. 4219/2013.

Οι μέχρι σήμερα πραγματοποιηθείσες από το Δημόσιο καταβολές Πρόσθετης Χρηματοδοτικής Συμβολής και αποζημιώσεων στον Παραχωρησιούχο, περιλαμβάνονται στους ακόλουθους πίνακες, όπου φαίνονται και ο Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης (ΑΔΑ) των σχετικών εντολών πληρωμής:

Α. ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (250.000.000 €)			
	Ημερ/νία καταβολής	Ποσό καταβολής	ΑΔΑ εντολής πληρωμής
1η δόση	16.12.2013	140.000.000,00 €	ΑΔΑ: ΒΛΓΕ1-2ΙΧ
Σύνολο:		140.000.000,00 €	

Β. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ «ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗ» (130.000.000 €)			
	Ημερ/νία καταβολής	Ποσό καταβολής	ΑΔΑ εντολής πληρωμής
1η δόση	29.04.2013	60.000.000,00 €	ΒΕ5Ω1-Ξ6Β
2η δόση	16.12.2013	70.000.000,00 €	ΒΛΓΕ1-Τ92
Σύνολο:		130.000.000,00 €	

Γ. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΛΟΓΩ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ (93.000.000 €)			
	Ημερ/νία καταβολής	Ποσό καταβολής	ΑΔΑ εντολής πληρωμής
1η δόση	16.12.2013	20.000.000,00 €	ΒΛΓΕ1-Τ92
Σύνολο:		20.000.000,00 €	

Επισυνάπτουμε, το υπ. αρ. 421/2013 Πρακτικό του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την τροποποίηση της Σύμβασης Παραχώρησης, για το Έργο της Ολυμπίας Οδού.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Συνημμένα

Το υπ'αρ. 421/2013 Πρακτικό
του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Εσωτ. Διανομή

Γρ. Κοιν. Ελέγχου

ΜΑΡΙΑΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

Ασριβές αντίγραφο

Π. Καμπύλη

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ**
Γ.Γ.Δ.Ε./ΕΥΔΕ/Μ-Κ.Ε.Π. ΠΕΛ/ΣΟΥ

Αρ. Πρωτ. Π1 30299
2-12-2013

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ
ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΛΙΜΑΚΙΟ Ε'**

Αθήνα, 2 Δεκεμβρίου 2013
Αριθμ.Πρωτ.: 71559

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων
Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων -Ειδική
Υπηρεσία Παραχώρησης Δημοσίων Έργων
Γραφείο Υπουργού

Ταχ. Δ/ση: Βουρνάζου 4 & Τσόχα
Τ.Κ.: 101 68 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες: Ε.Στυλιανίδου
Τηλέφωνο: 213-1309795 ,783
FAX: 213-1309769

Κος Ιωάννης Καρνέσης
Τηλ:210-6992232
Fax:210-6996668

ΘΕΜΑ : Κοινοποίηση Πράξης Ελεγκτικού Συνεδρίου

Σας αποστέλουμε αντίγραφο του υπ'αρ. 421 /2013 Πράξης του Ε'Κλιμακίου
Ε.Σ, για τις δικές σας ενέργειες.

Σας γνωρίζουμε ότι μπορείτε να προβείτε άμεσα στην υπογραφή του
ελεγχθέντος σχεδίου σύμβασης, χωρίς να αναμένετε την πάροδο της
δεκαπενθήμερης προθεσμίας του άρθρου 2 του Ν. 3060/2002 και των Πρακτικών
23^{ης} Γενικής Συνεδρίασης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 29^{ης}
Σεπτεμβρίου 2004, καθόσον, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 2 του
Ν.4146/2013 (ΦΕΚ Α 90/18.4.2013), κατά της ως άνω Πράξης δεν προβλέπεται
πλέον άσκηση αίτησης ανάκλησης ενώπιον του VI Τμήματος του Ελεγκτικού
Συνεδρίου.

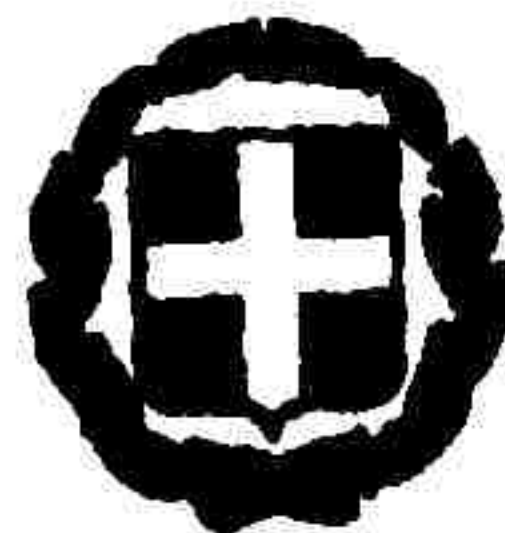
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ Ε' ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ

ΕΥΔΟΞΙΑ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΟΥ

3/12/13

ΤΜΗΜΑ	ΕΝΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΧΕΙΟ
A			

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ε' ΚΛΙΜΑΚΙΟ

ΠΡΑΞΗ 421/ 2013

Με μέλη τους Γεωργία Μαραγκού Σύμβουλο, ως Πρόεδρο, και Δημήτριο Τσακανίκα, Πάρεδρο και κωλυομένων των λοιπών Παρέδρων, Χαρίκλεια Ζάχου, Εισηγήτρια.

Συνεδρίασε στην αίθουσα διασκέψεων του Καταστήματός του στις 28 Νοεμβρίου 2013 για να ελέγξει τη νομιμότητα του σχεδίου Συμφωνίας Τροποποίησης της Σύμβασης Παραχώρησης για το έργο «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του έργου Αυτοκινητόδρομος Ελευσίνα - Κόρινθος - Πάτρα - Πύργος - Τσακώνα», που υποβλήθηκε την 1.11.2013 (αρ. πρωτ. 71559) και συμπληρωματικά στοιχεία της οποίας περιήλθαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 7.11.2013, 12.11.2013 (αρ. πρωτ. 73629), στις 18.11.2013 (αρ. πρωτ. 75452), στις 19.11.2013 (αρ. πρωτ. 75267), 22.11.2013 (αρ. πρωτ. 77462), στις 25.11.2013 (αρ. πρωτ. 77725) και 27.11.2013 (αρ. πρωτ. 78739) με τα

ΕΠΠ/Π1/Φ1/οικ.29871/7.11.2013, ΕΠΠ/Π1/Φ1/οικ.29964/12.11.2013,

ΕΠΠ/Π1/Φ1/οικ.30089/18.11.2013, ΕΠΠ/Π1/Φ1/οικ.30100/19.11.2013,

ΕΠΠ/Π1/Φ1/οικ.30166/22.11.2013, ΕΠΠ/Π1/Φ1/οικ.30167/25.11.2013

ΕΠΠ/ΠΠ/Φ1/οικ. 30229/27.11.2013 έγγραφο του Προϊσταμένου της Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων Μελετών Κατασκευών Έργων Παραχώρησης Πελοποννήσου.

Άκουσε την εισήγηση του Παρέδρου Δημητρίου Τσακανίκα.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

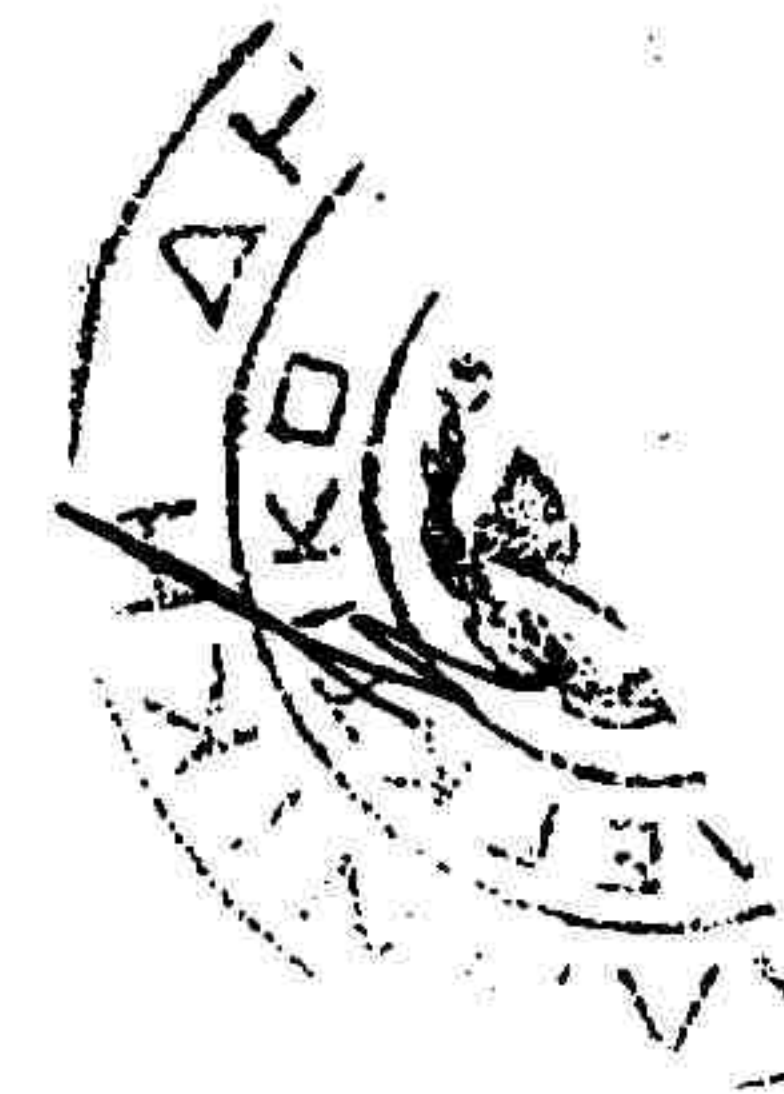
I. Το άρθρο 35 παρ. 1 του ν. 4129/2013 «Κύρωση του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο» (ΦΕΚ Α' 52) ορίζει ότι: «Στις συμβάσεις προμήθειας αγαθών του άρθρου 1 του ν. 2286/1995 (Α' 19), εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας της οικείας σύμβασης, πριν από τη σύναψή της, από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου». Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας υπόκεινται, εκτός των άλλων, οι ουσιώδεις τροποποιήσεις όρων σύμβασης που έχει υπαχθεί στον εν λόγω έλεγχο, δοθέντος ότι οι τροποποιητικές συμβάσεις αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο με την αρχική σύμβαση, στην οποία ενσωματώνονται και της οποίας οι ουσιώδεις μεταβολές των ήδη ελεγχθέντων όρων πρέπει επίσης να ελεγχθούν ως προς τη νομιμότητά τους και τη συμφωνία τους με τους όρους της οικείας διακήρυξης (βλ. Απόφαση VI Τμ. 2440/2012). Κατόπιν τούτων, το σχέδιο της Συμφωνίας Τροποποίησης της Σύμβασης Παραχώρησης για το έργο «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του

έργου Αυτοκινητόδρομος Ελευσίνα - Κόρινθος - Πάτρα - Πύργος - Τσακώνα», η σύναψη της οποίας είχε εγκριθεί με την 534/2007 Πράξη του Κλιμακίου τούτου, παραδεκτώς εισάγεται για την άσκηση του προβλεπόμενου ελέγχου νομιμότητας.

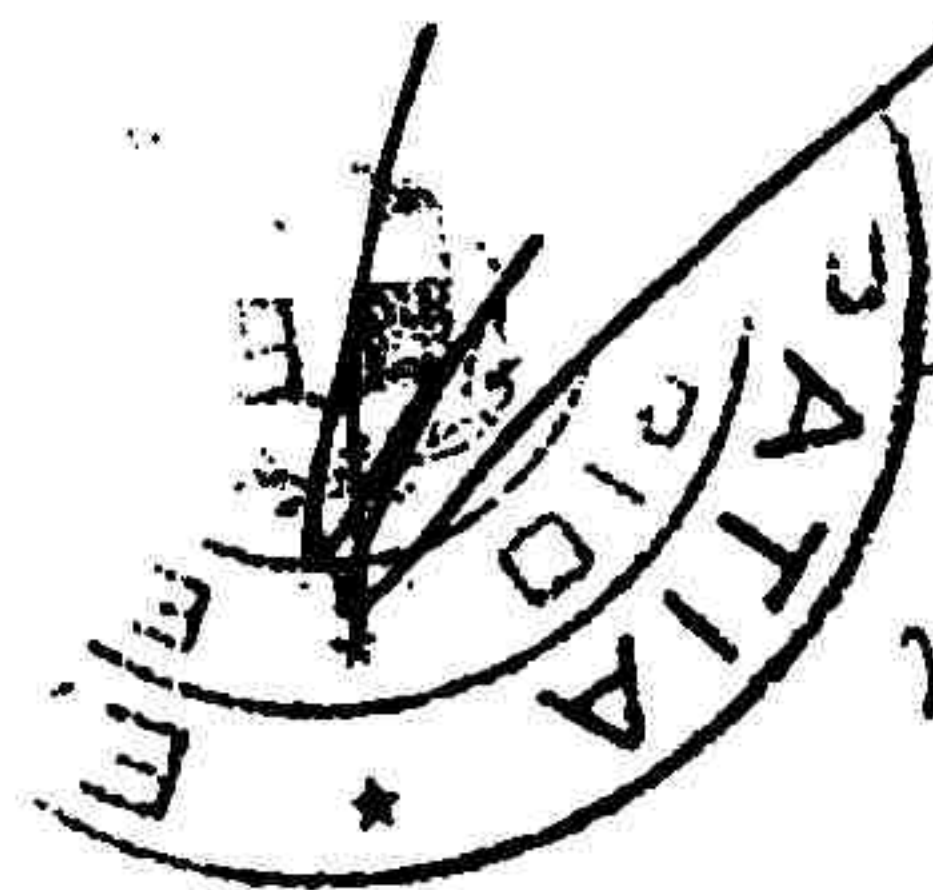
II. Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, όπως παγίως γίνεται δεκτό, στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου νομιμότητας το Κλιμάκιο κρίνει ότι κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης μόνο στην περίπτωση που διαπιστωθούν ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες αυτού (σχεδίου σύμβασης). Εξάλλου, ως ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες νοούνται εκείνες που συνίστανται σε παραβίαση των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού και της διαφάνειας, καθώς και των διατάξεων περί προστασίας του περιβάλλοντος. Επισημαίνεται τέλος ότι κατά την παρούσα διαδικασία το Κλιμάκιο δεν υποκαθιστά τα αρμόδια όργανα στην ουσιαστική εκτίμηση των πραγμάτων και δεν ελέγχει την ορθότητα των τεχνικών κρίσεων ή τις κρίσεις σκοπιμότητας της Διοίκησης ούτε επιλύει διαφορές υποκαθιστώντας τα άλλα Δικαστήρια στην αντίστοιχη δικαιοδοσία τους, καθόσον ο διενεργούμενος από αυτό έλεγχος αποσκοπεί αποκλειστικά στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος από την άποψη της τήρησης της αρχής της νομιμότητας εκ μέρους των διοικητικών οργάνων.

III. Το άρθρο 2 του π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/EK “περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών”, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/EK της Επιτροπής

και την Οδηγία 2005/75/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005» (ΦΕΚ 64 Α/16-3-2007), το οποίο κωδικοποιήθηκε στο άρθρο 111 του ν. 3669/2008 (ΦΕΚ Α' 116), ορίζει ότι:

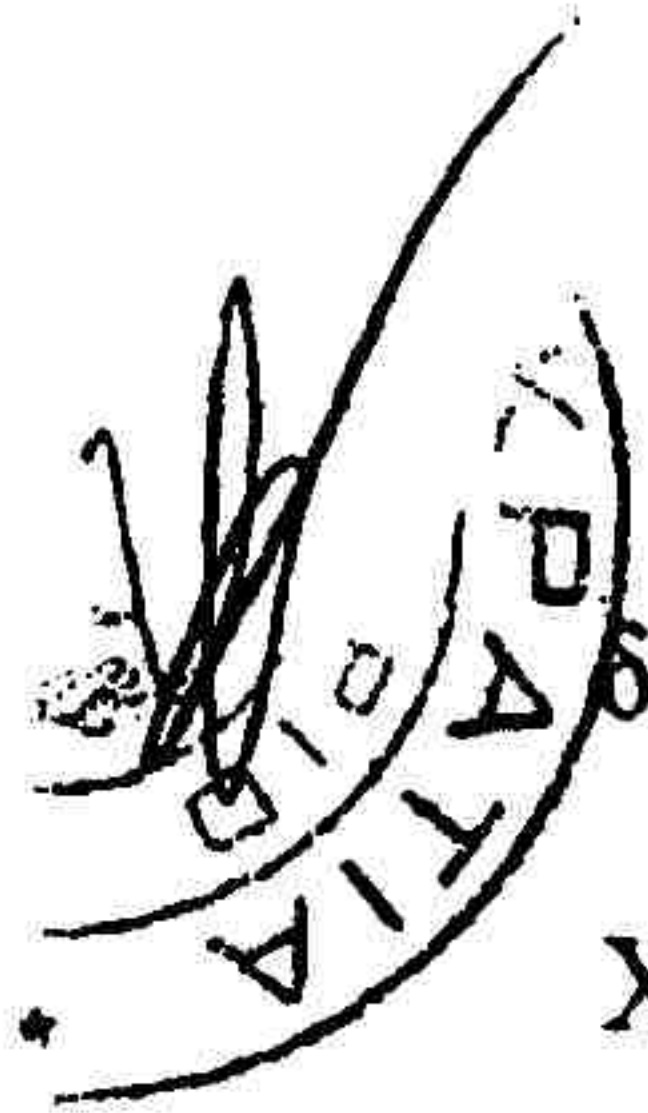
«1. Για τους σκοπούς του παρόντος, εφαρμόζονται οι ορισμοί που παρατίθενται στις παραγράφους 2 έως 14. 2. α) «Δημόσιες συμβάσεις» είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του παρόντος. β) «Δημόσιες συμβάσεις έργων» είναι δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση, εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι ή ενός έργου, είτε ακόμη την πραγματοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις επακριβώς οριζόμενες από την αναθέτουσα αρχή ανάγκες. Ως «έργο», νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία... 3. «Σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων» είναι μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση έργων, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου είτε στο δικαίωμα αυτό, σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής...». Από τη σύγκριση των ανωτέρω ορισμών της δημόσιας σύμβασης έργων και της σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων, προκύπτει ότι η

μεταξύ τους διαφορά έγκειται στο αντάλλαγμα που παρέχεται στον ανάδοχο για την κατασκευή του έργου. Ειδικότερα, η σύμβαση εκτέλεσης δημοσίου έργου προϋποθέτει αντιπαροχή καταβαλλόμενη απευθείας από την αναθέτουσα αρχή στον εργολήπτη, έστω και αν δεν πρόκειται για τη μόνη αντιπαροχή, ενώ στην περίπτωση σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών το αντάλλαγμα για την παροχή των υπηρεσιών συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης της υπηρεσίας είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής (βλ., συναφώς, αποφάσεις ΔΕΕ της 13^{ης} Νοεμβρίου 2008, C-437/07, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2008, I-00153, πρβλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 13^{ης} Οκτωβρίου 2005, C-458/03, Parking Brixen, Συλλογή 2005, σ. I-8585, σκέψη 39, της 18^{ης} Ιουλίου 2007, C-382/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2007, σ. I-6657, σκέψεις 33 και 40 και της 10^{ης} Μαρτίου 2011, C-274/09, Privater Rettungsdienst und Krankentransport Stadler). Περαιτέρω, αναπόσπαστο στοιχείο της έννοιας της παραχώρησης δημοσίου έργου είναι η ανάληψη από τον Παραχωρησιούχο του κινδύνου της οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου. Ως τέτοιος νοείται ο κίνδυνος έκθεσης στη ρευστότητα της αγοράς, ο οποίος συνίσταται π.χ. στον κίνδυνο ανταγωνισμού με άλλους επιχειρηματίες, στον κίνδυνο αναντιστοιχίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης, στον κίνδυνο αφερεγγυότητας των προσώπων που οφείλουν να καταβάλουν την αμοιβή για τις παρασχεθείσες εκ μέρους του Παραχωρησιούχου υπηρεσίες, στον κίνδυνο να μην καλύπτονται πλήρως οι λειτουργικές δαπάνες από τα έσοδα ή ακόμη και στον κίνδυνο ύπαρξης ευθύνης για ζημία που έχει σχέση με πλημμελή παροχή της

υπηρεσίας. Αντίθετα, ορισμένοι άλλοι κίνδυνοι, όπως όσοι έχουν σχέση με κακή διαχείριση ή με σφάλματα εκτίμησης εκ μέρους του επιχειρηματία, δεν ασκούν καμία επιρροή για τον χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως δημόσιας σύμβασης έργου ή ως σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών, διότι οι κίνδυνοι αυτοί είναι εγγενείς σε κάθε σύμβαση, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για δημόσια σύμβαση έργου ή για σύμβαση παραχώρησης δημοσίου έργου (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις ΔΕΕ της 10^{ης} Μαρτίου 2011, C-274/09, Privater Rettungsdienst und Krankentransport Stadler, της 13^{ης} Νοεμβρίου 2008, C-437/07, σκέψεις 37-38, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2008, I-00153, της 27ης Οκτωβρίου 2005, C-234/03, Contse κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-9315, σκέψη 22, και της 11ης Ιουνίου 2009, C-300/07, Hans & Christophorus Oymanns, Συλλογή 2009, σκέψη 74, της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, C-206/08, Eurawasser, Συλλογή 2009, σ. I-8377, σκέψεις 51, 66-67). Σημειώνεται δε ότι τη φύση της σύμβασης ως παραχώρησης δεν μεταβάλλει το γεγονός ότι το Δημόσιο αναλαμβάνει εν μέρει το κόστος εκμετάλλευσης της παραχώρησης με διάφορες μορφές (π.χ. εγγυημένο κατ' αποκοπή ποσό, πάγιο ποσό, το οποίο όμως καταβάλλεται σε συνάρτηση με τον αριθμό των χρηστών), εφόσον η καταβαλλόμενη αμοιβή καλύπτει μέρος μόνο του κόστους του έργου και της εκμετάλλευσης αυτού, ώστε να μην εξαλείφεται εντελώς ο επιχειρηματικός κίνδυνος, ακόμα και αν αυτός διατηρείται πολύ περιορισμένος (πρβλ. απόφαση ΔΕΕ της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2009, C-206/08, Eurawasser, Συλλογή 2009, σ. I-8377, σκέψεις 70 επ., βλ. σχετικά και Ερμηνευτική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συμβάσεις παραχώρησης στο κοινοτικό

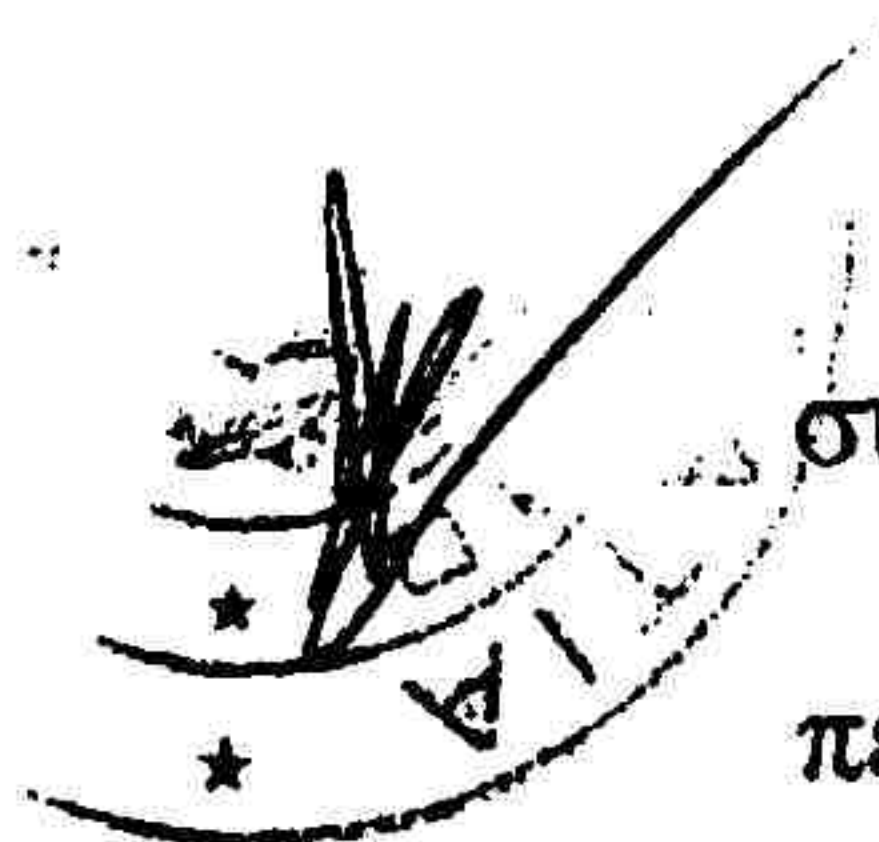

δίκαιο, 2000/C 121/2). Κατά την ειδικότερη, όμως, γνώμη της Εισηγήτριας Χαρίκλειας Ζάχου, βασικό στοιχείο της έννοιας της παραχώρησης δημοσίου έργου είναι η ανάληψη από τον Παραχωρησιούχο του συνυφασμένου με την εκμετάλλευση του έργου οικονομικού κινδύνου. Μολονότι δε ο συνυφασμένος με την εκμετάλλευση του έργου κίνδυνος μπορεί να είναι ευθύς εξαρχής πολύ περιορισμένος, λόγω του τρόπου με τον οποίο το δημόσιο δίκαιο οργανώνει την εκμετάλλευση του συγκεκριμένου έργου (π.χ. σε τομείς που αφορούν κοινωφελείς δραστηριότητες), εντούτοις, ο χαρακτηρισμός μιας σύμβασης ως σύμβασης παραχώρησης έργου προϋποθέτει να μετακυλύει η αναθέτουσα αρχή στον Παραχωρησιούχο πλήρως, ή τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό, τον επιχειρηματικό κίνδυνο, που φέρει η ίδια (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις ΔΕΕ Eurawasser σκ. 70 - 77, ιδίως σκ. 77, Privater Rettungsdienst, σκ. 33 - 35, της 10^{ης} Νοεμβρίου 2011 C-348/10, Norma –A SIA, Dekom SIA κατά Latgales planosanas regions, σκ. 41-50, ιδίως σκ. 45 και 50).

IV. Περαιτέρω, κατά την πάγια νομολογία του ΔΕΕ, προς διασφάλιση των κατοχυρωμένων στα άρθρα 18 ΣΛΕΕ, 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ αρχών της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και την εξ' αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας έναντι των υποβαλλόντων προσφορές σε διαγωνισμούς για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, οι τροποποιήσεις διατάξεων δημοσίας σύμβασης κατά τη διάρκεια της ισχύος της συνιστούν σύναψη νέας σύμβασης, όταν οι όροι που προβλέπουν διαφοροποιούνται ουσιαστικά από εκείνους της αρχικής σύμβασης υποδηλώνοντας τη βούληση των συμβαλλομένων να

αναδιαπραγματευθούν τους ουσιώδεις όρους της σύμβασης αυτής. Η τροποποίηση μιας δημόσιας σύμβασης κατά τη διάρκεια της ισχύος της μπορεί να θεωρηθεί ως ουσιώδης όταν προστίθενται όροι οι οποίοι, αν είχαν γνωστοποιηθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας σύναψης της αρχικής σύμβασης, θα είχαν ίσως ως αποτέλεσμα να επιτραπεί η συμμετοχή στη διαδικασία άλλων διαγωνιζομένων από εκείνους που έγιναν αρχικώς δεκτοί ή να επιλεγεί μια προσφορά διαφορετική από εκείνη που αρχικώς επελέγη. Ομοίως, τροποποίηση της αρχικής σύμβασης μπορεί να θεωρηθεί ως ουσιαστική όταν μεταβάλλει σημαντικά το αντικείμενο αυτής, περιλαμβάνοντας συμβατικά αντικείμενα που δεν είχαν αρχικώς προβλεφθεί ή περιορίζοντας το συμβατικό της αντικείμενο σε βαθμό που δεν δικαιολογείται και συνεπάγεται κατ' ουσίαν την εκτέλεση ενός διαφοροποιημένου από ποσοτική ή ποιοτική άποψη έργου σε σχέση με εκείνο που προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση. Μια τροποποίηση μπορεί, επίσης, να θεωρηθεί ως ουσιώδης όταν μεταβάλλει την οικονομική ισορροπία της συμβάσεως υπέρ του επιλεγέντος μειοδότη κατά τρόπο μη προβλεπόμενο στην αρχική σύμβαση. Οι διαπιστώσεις αυτές ισχύουν τόσο για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών όσο και για τις συμβάσεις παραχώρησης (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 13^{ης} Απριλίου 2010, C-91/08, Wall, Συλλογή 2010, σ. I-02815, σκέψεις 32-39, της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-337/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2000, σ. I-8377, σκέψεις 44 και 46, της 19^{ης} Ιουνίου 2008, C-454/06, Presstext, Συλλογή 2008, σ. I-04401, σκέψεις 31-37). Σε κάθε περίπτωση, όπως προκύπτει από την ανωτέρω παρατεθείσα νομολογία, η κρίση περί του ουσιώδους ή μη χαρακτήρα των

συμβατικών τροποποιήσεων προϋποθέτει την εκτίμηση των ιδιαίτερων περιστάσεων έκαστης περίπτωσης, στις οποίες συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η φύση και η διάρκεια της σύμβασης, η έκταση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τεχνικού αντικειμένου, η πολυπλοκότητα των σχέσεων που έχουν ήδη δημιουργηθεί μεταξύ των μερών, καθώς και η τυχόν πρόβλεψη στη σύμβαση δυνατότητας αναδιαπραγμάτευσης σε περίπτωση απρόβλεπτης μεταβολής των συνθηκών υπό τις οποίες αυτή συνήφθη ή άλλων αντικειμενικών περιστάσεων που την επιβάλλουν.

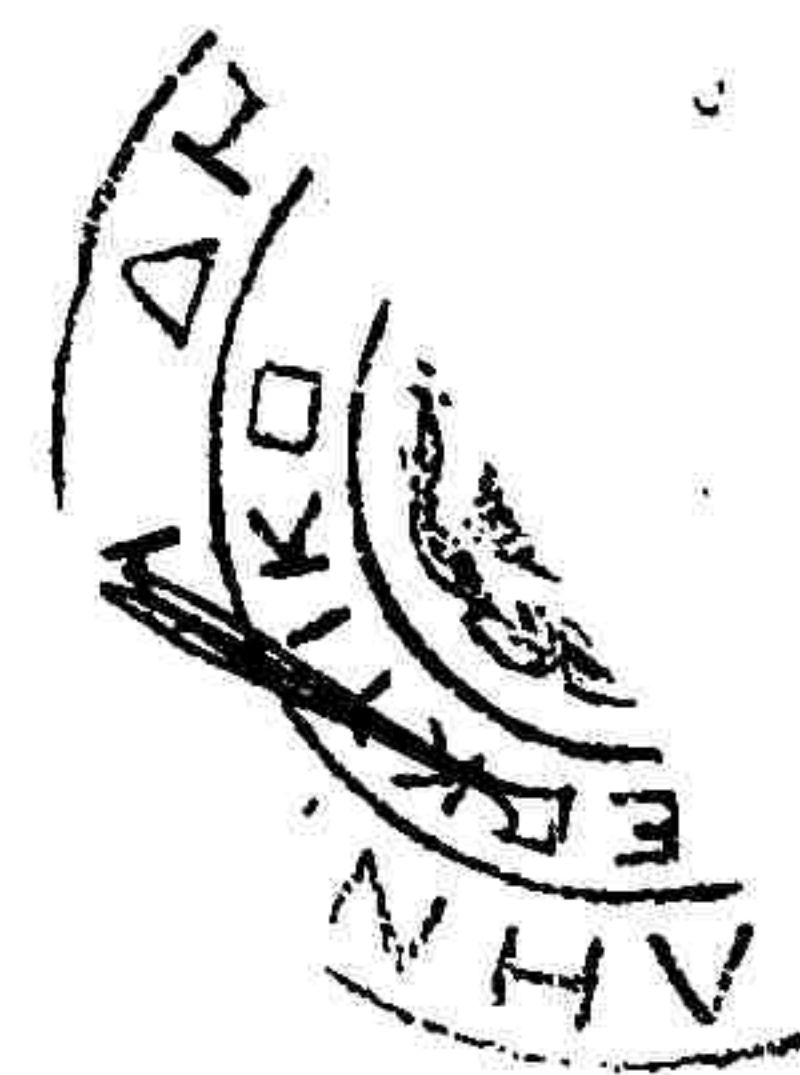
V. Α. Το άρθρο 22 της από 24.7.2007 Σύμβασης Παραχώρησης, υπό τον τίτλο «Ανωτέρα Βία», όπως ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το ελεγχόμενο σχέδιο συμφωνίας τροποποίησης, ορίζει ότι: «22.1. Γεγονότα Ανωτέρας Βίας. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, ο όρος «Γεγονός Ανωτέρας Βίας» θα θεωρείται ότι σημαίνει: (i) όλα εκείνα τα γεγονότα ή περιστατικά ή οι συνέπειες αυτών που ευρίσκονται εκτός της σφαίρας ελέγχου ή επιρροής των Μερών και τα οποία δεν θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί ή προληφθεί ή να είχαν αποτραπεί οι εξ αυτού συνέπειες ακόμα και με καταβολή ιδιαίτερης επιμέλειας εκ μέρους των Μερών, ή (ii) οποιοδήποτε γεγονός ή περιστατικό για την επέλευση του οποίου δεν ευθύνεται κανένα από τα Μέρη και το οποίο ο Παραχωρησιούχος δεν έχει την υποχρέωση σύμφωνα με την παρούσα να ασφαλίσει και δεν είναι πράγματι ασφαλισμένος ή έχει απαλλαγεί από την υποχρέωση ασφάλισης εν όλω ή εν μέρει σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 21.8. ... 22.2.1. Σε περίπτωση κατά την οποία είτε ο Παραχωρησιούχος είτε το Δημόσιο ισχυρίζονται ότι έχουν εμποδιστεί ή

καθυστερήσει στην εκπλήρωση οποιασδήποτε συμβατικής τους υποχρέωσης λόγω γεγονότος ανωτέρας βίας υποχρεούνται να ειδοποιήσουν εγγράφως (Γνωστοποίηση γεγονότος Ανωτέρας Βίας) τον αντισυμβαλλόμενο τους και τον Ανεξάρτητο Μηχανικό (κατά την Περίοδο Μελετών - Κατασκευών) μόλις αυτό καταστεί πρακτικώς δυνατό, σε κάθε περίπτωση όμως όχι αργότερα από πέντε (5) ημέρες αφότου υπέπεσε στην αντίληψή τους η επέλευση του Γεγονότος Ανωτέρας Βίας. Η Γνωστοποίηση Γεγονότος Ανωτέρας Βίας θα πρέπει να προσδιορίζει τις συνθήκες οι οποίες συνιστούν το Γεγονός Ανωτέρας Βίας, την πιθανολογούμενη διάρκεια και τις επιπτώσεις του (κατά το μέτρο που είναι ευλόγως προσδιορίσιμες) καθώς και τις υποχρεώσεις του θιγόμενου Μέρους, των οποίων την εκπλήρωση εμποδίζει ή καθυστερεί το Γεγονός Ανωτέρας Βίας. ... 22.3. Οικονομική Ευθύνη Παραχωρησιούχου. Με τη επιφύλαξη του άρθρου 22.5: (i) στο βαθμό που ο Παραχωρησιούχος δυνάμει του άρθρου 21, έχει ή όφειλε να έχει ασφαλίσει το Έργο κατά των συνεπειών Γεγονότος Ανωτέρας Βίας, αυτός θα φέρει τις οικονομικές συνέπειες του ανωτέρω Γεγονότος Ανωτέρας Βίας και μέχρι τα ποσά που είναι καταβλητέα σύμφωνα με τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, συνυπολογιζόμενης και της απαλλαγής που τυχόν προβλέπεται σε αυτά. Επί πλέον και υπό την προϋπόθεση ότι από την επέλευση Γεγονότος Ανωτέρας Βίας επηρεάζεται η Κρίσιμη Διαδρομή του Εγκεκριμένου Χρονοδιαγράμματος Μελετών - Κατασκευών, ο Παραχωρησιούχος θα δικαιούται παράτασης της τυχόν επηρεαζόμενης προθεσμίας σύμφωνα με τα Άρθρα 26.2.1 (a) (i), (b) (i) και (c) (i). (ii) Ο Παραχωρησιούχος θα φέρει τις οικονομικές συνέπειες οποιουδήποτε

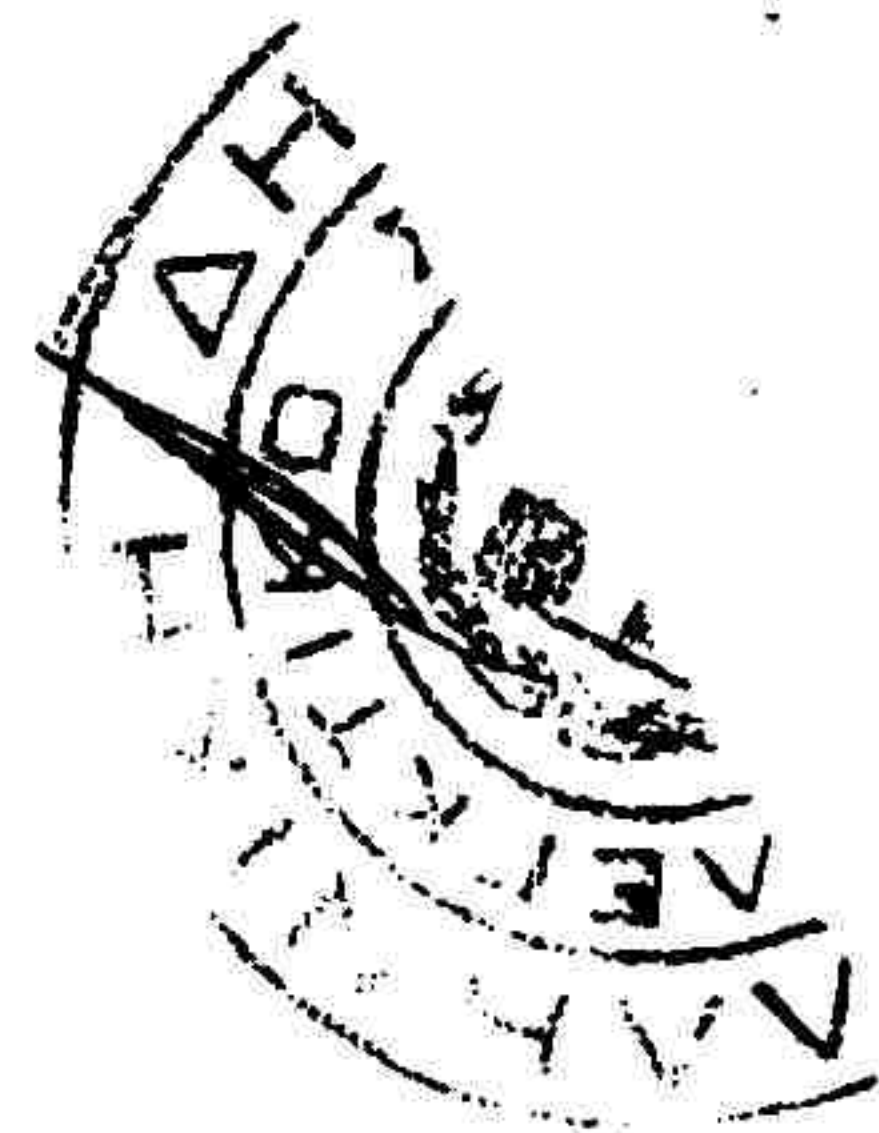
Γεγονότος Ανωτέρας Βίας, οι συνέπειες του οποίου στο Έργο οφείλονται στη μη τήρηση των Προδιαγραφών. 22.4. Οικονομική Ευθύνη του Δημοσίου. Με την επιφύλαξη του Άρθρου 22.5, όλα τα Γεγονότα Ανωτέρας Βίας, εκτός από εκείνα που βαρύνουν τον Παραχωρησιούχο (και στο μέτρο που τον βαρύνουν) σύμφωνα με το Άρθρο 22.3 (με την επιφύλαξη των όρων του άρθρου 22.3 (i)) που λαμβάνουν χώρα: (i) κατά την Περίοδο Μελετών - Κατασκευών θεωρούνται ως Γεγονότα Καθυστερήσης και αποζημιώνονται από το Δημόσιο σύμφωνα με το Άρθρο 26.2, (ii) κατά την Περίοδο Λειτουργίας θεωρούνται ως γεγονότα ευθύνης του Δημοσίου και αποζημιώνονται από το Δημόσιο σύμφωνα με το Άρθρο 26.5. 22.5. Παρατεταμένο Γεγονός Ανωτέρας Βίας. 22.5.1. «Παρατεταμένο Γεγονός Ανωτέρας Βίας» σημαίνει Γεγονός Ανωτέρας Βίας το οποίο διαρκεί ή οι επιπτώσεις του διαρκούν : (i) επί μια συνεχή περίοδο άνω των εννέα (9) μηνών, σε περίπτωση Γεγονότος Ανωτέρας Βίας που επέρχεται κατά την Περίοδο T1 και κατά των συνεπειών του οποίου ο Παραχωρησιούχος έχει ασφαλιστεί σύμφωνα με το άρθρο 21, (ii) επί μία συνεχή περίοδο άνω των τεσσάρων (4) μηνών σε περίπτωση οιοδήποτε άλλου Γεγονότος Ανωτέρας Βίας που επέρχεται την Περίοδο T1, (iii) επί μία συνεχή περίοδο άνω των δώδεκα (12) μηνών, σε περίπτωση Γεγονότος Ανωτέρας Βίας που επέρχεται μετά την Ημερομηνία Πέρατος της Περιόδου Μελετών - Κατασκευών και κατά των συνεπειών του οποίου ο Παραχωρησιούχος έχει ασφαλιστεί, σύμφωνα με το άρθρο 21, (iv) επί μία συνεχή περίοδο άνω των έξι (6) μηνών, σε περίπτωση οιοδήποτε άλλου Γεγονότος Ανωτέρας Βίας που επέρχεται μετά την Ημερομηνία Πέρατος της Περιόδου Μελετών -

Κατασκευών. 22.5.2. Σε περίπτωση οποιουδήποτε Παρατεταμένου Γεγονότος Ανωτέρας Βίας, το Δημόσιο και ο Παραχωρησιούχος, εντός δέκα (10) ημερών από τη λήξη της αντίστοιχης περιόδου των τεσσάρων (4), έξι (6), εννέα(9) ή δώδεκα (12) μηνών, που αναφέρονται στο Άρθρο 22.5.1, θα συναντηθούν για να αποφασίσουν κατά πόσο, ανάλογα με τις μέχρι τότε συνέπειες του Γεγονότος Ανωτέρας Βίας και των απόψεων τους σχετικά με τις μελλοντικές συνέπειες, μπορούν να συμφωνήσουν σχετικά με τα πρόσθετα μέτρα αντιμετώπισης του Γεγονότος Ανωτέρας Βίας και συνέχισης της παρούσας Σύμβασης. Αν το Δημόσιο και ο Παραχωρησιούχος δεν καταλήξουν σε συμφωνία εντός τριάντα (30) ημερών από το τέλος της εν λόγω περιόδου ή εντός τυχόν μεγαλύτερης προθεσμίας που θα συμφωνήσουν μεταξύ τους: (i) Στην περίπτωση του Άρθρου 22.3 (ii) το Παρατεταμένο Γεγονός Ανωτέρας Βίας θα συνιστά Γεγονός Αθέτησης Παραχωρησιούχου. (ii) Σε κάθε άλλη περίπτωση το Παρατεταμένο Γεγονός Ανωτέρας Βίας, θα συνιστά Γεγονός Αθέτησης Δημοσίου». Οι διατάξεις δε της παρ. 29.1.9 του άρθρου 29 υπό τον τίτλο «Καταγγελία εκ μέρους του Δημοσίου-Συνέπειες» και της παρ. 30.1.(ii) του άρθρου 30, υπό τον τίτλο «Καταγγελία εκ μέρους του Παραχωρησιούχου-Συνέπειες», προβλέπουν ότι σε περίπτωση καταγγελίας της Σύμβασης εκ μέρους του Δημοσίου ή του Παραχωρησιούχου λόγω Παρατεταμένου Γεγονότος Ανωτέρας Βίας του άρθρου 22.5.2 (ii) ο Παραχωρησιούχος αποζημιώνεται από το Δημόσιο κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 30.3 της Σύμβασης.

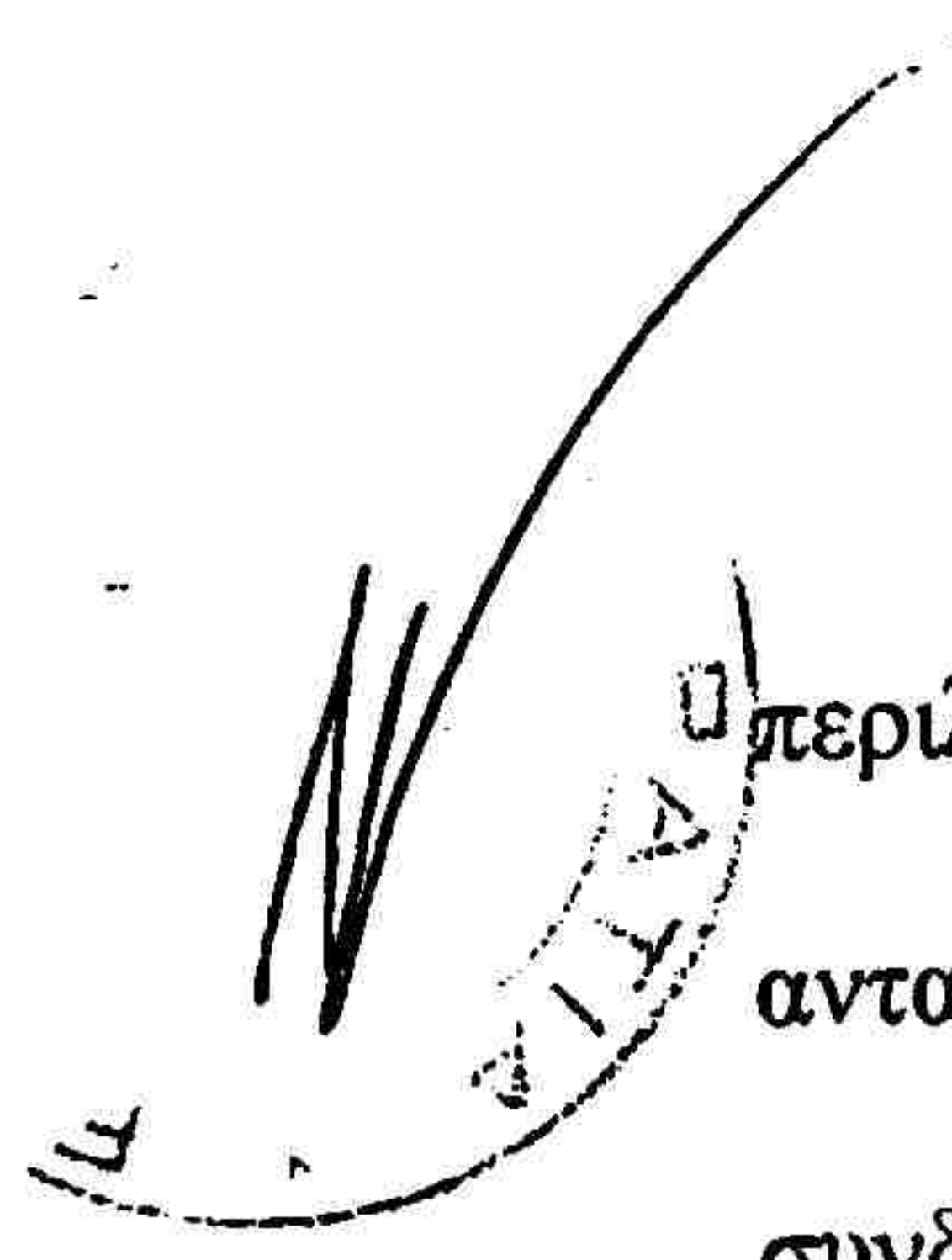
Β. Κατά την έννοια της ανωτέρω διάταξης περί δυνατότητας αναδιαπραγμάτευσης της σύμβασης σε περίπτωση παρατεταμένου γεγονότος ανωτέρας βίας, η οποία αντανακλά την αποτελούσα θεμελιώδη αρχή κάθε έννομης τάξης αρχή της συνέχειας των συμβάσεων, «*pacta sunt servanda*» (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 16^{ης} Ιουνίου 1998, C-162/96, Racke, Συλλογή 1998, σ. I-3655, σκ. 49) και έχει τεθεί προς διασφάλιση της εκπλήρωσης του σκοπού της σύμβασης, ώστε να προληφθεί η επιζήμια και για τα δύο μέρη πρόωρη καταγγελία αυτής, ως ανωτέρα βία νοείται όχι μόνο η παραδεδεγμένη κατά το αστικό δίκαιο έννοια αυτής, ήτοι η συνδρομή γεγονότος απρόβλεπτου και αναπότρεπτου που καθιστά απολύτως αδύνατη την εκτέλεση της σύμβασης, αλλά και κάθε έκτακτη και απρόβλεπτη μεταβολή των πραγματικών δεδομένων και οικονομικών συνθηκών, που αποτελούν το θεμέλιο της συμφωνίας των μερών (πρβλ. ΣτΕ 1728/1952). Σε κάθε δε περίπτωση, τόσο από τη ρητή διατύπωση του άρθρου όσο και κατά την πάγια νομολογία των δικαστηρίων, η ανωτέρω έννοια της ανωτέρας βίας πρέπει να νοείται ως καλύπτουσα ξένες προς τον επικαλούμενο αυτήν περιστάσεις, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν παρά την επιδειχθείσα επιμέλεια (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 5^{ης} Οκτωβρίου 2006, C-105/02, Επιτροπή κατά Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 1987, 145/85, Denkavit, Συλλογή 1987, σ. 565, σκέψη 11). Τούτων δοθέντων, η μετά τη θέση σε ισχύ της σύμβασης εμφάνιση γεγονότος συνεπαγόμενου την ανατροπή του οικονομικού θεμελίου αυτής, υπό την έννοια ότι οι παραδοχές και προβλέψεις του χρηματοοικονομικού μοντέλου που αποτέλεσαν τη βάση

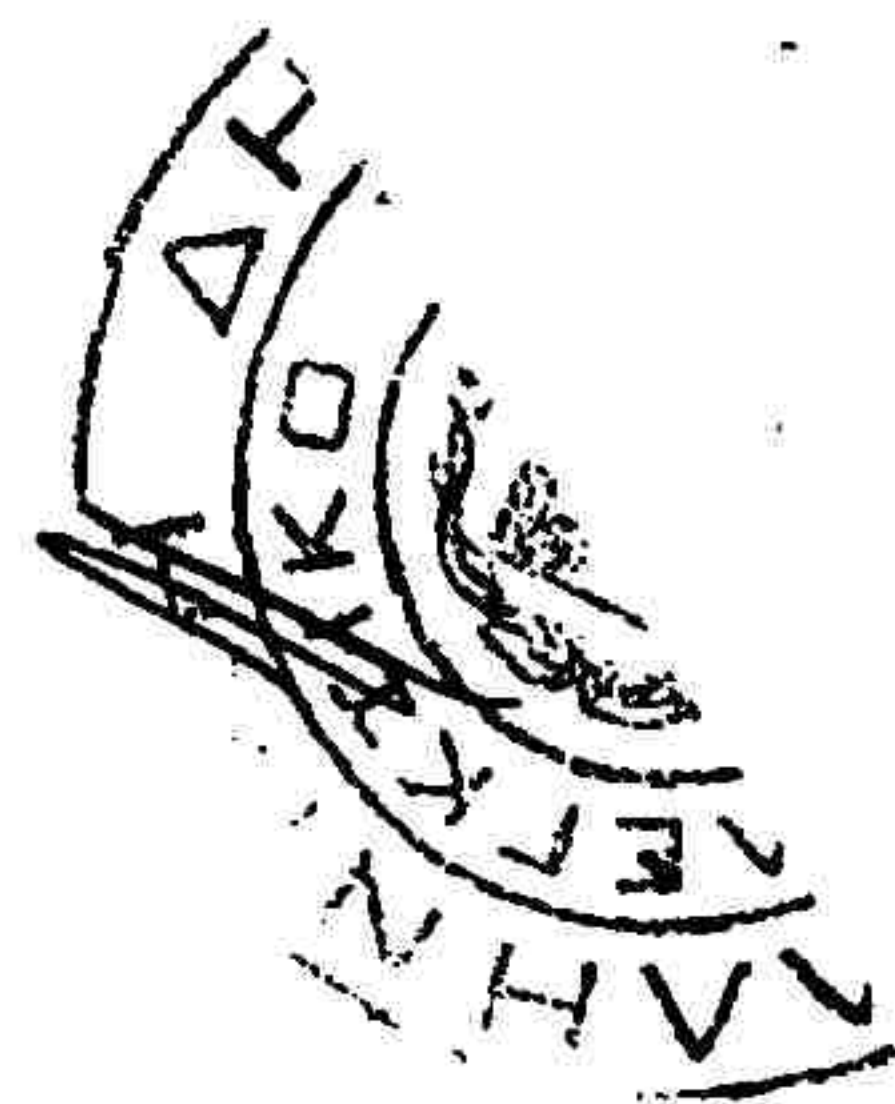
τόσο για την κατάρτιση της τεχνικοοικονομικής προσφοράς του αναδόχου-Παραχωρησιούχου, όσο και για τον καθορισμό των επιμέρους όρων της σύμβασης και τον προσδιορισμό των εκατέρωθεν υποχρεώσεων ανατρέπονται σε τέτοιο βαθμό, ώστε το συνολικό πλάνο κατασκευής και εκμετάλλευσης να καθίσταται πλέον μη βιώσιμο, μπορεί να θεωρηθεί ως γεγονός ανωτέρας βίας που ενεργοποιεί το μηχανισμό του άρθρου 22 της Σύμβασης.

VI. Περαιτέρω, από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, όπως αυτά συμπληρώθηκαν με τα προμνησθέντα στην αρχή της παρούσας έγγραφα, προκύπτει ότι:

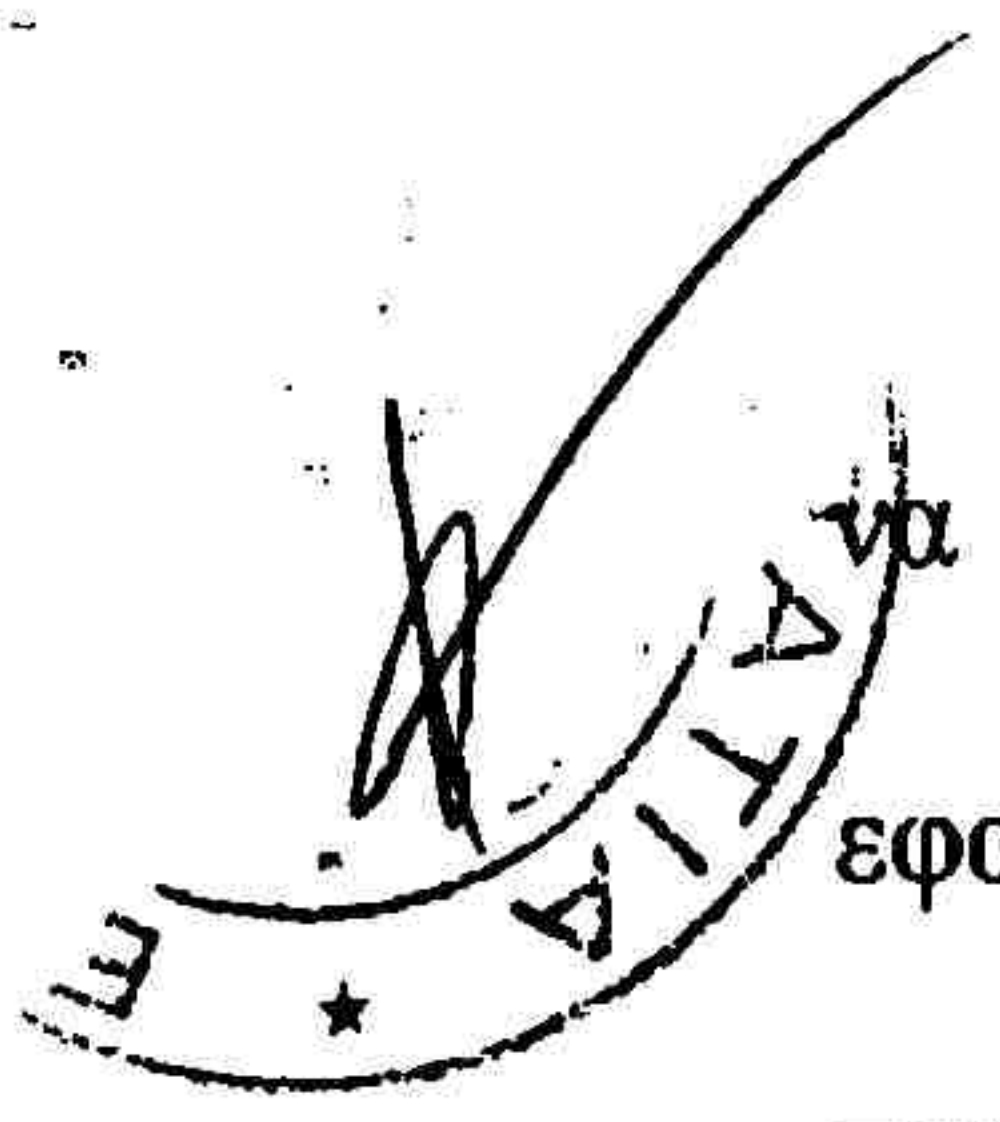
A. Κατόπιν διενέργειας διεθνούς δημόσιου διαγωνισμού το Ελληνικό Δημόσιο σύναψε στις 24.7.2007 σύμβαση παραχώρησης με την ανώνυμη εταιρεία «Ολυμπία Οδός Ανώνυμη Εταιρεία Παραχώρησης.», με αντικείμενο τη Μελέτη – Κατασκευή – Χρηματοδότηση – Λειτουργία – Συντήρηση και Εκμετάλλευση του έργου του αυτοκινητοδρόμου Ελευσίνα-Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα (εφεξής Σύμβαση Παραχώρησης ή Σύμβαση). Το σχέδιο της εν λόγω Σύμβασης υποβλήθηκε για προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας, μετά την άσκηση του οποίου εκδόθηκε η 534/2007 Πράξη του Κλιμακίου τούτου, με την οποία κρίθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της Σύμβασης, ενώ στη συνέχεια το συμβατικό κείμενο υποβλήθηκε στη Βουλή και κυρώθηκε με το ν. 3621/2007. Όπως προκύπτει από το άρθρο 4 της Σύμβασης Παραχώρησης το Ελληνικό Δημόσιο ανέθεσε στον Παραχωρησιούχο τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, λειτουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση του Αυτοκινητόδρομου Ελευσίνα-Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα, ο οποίος

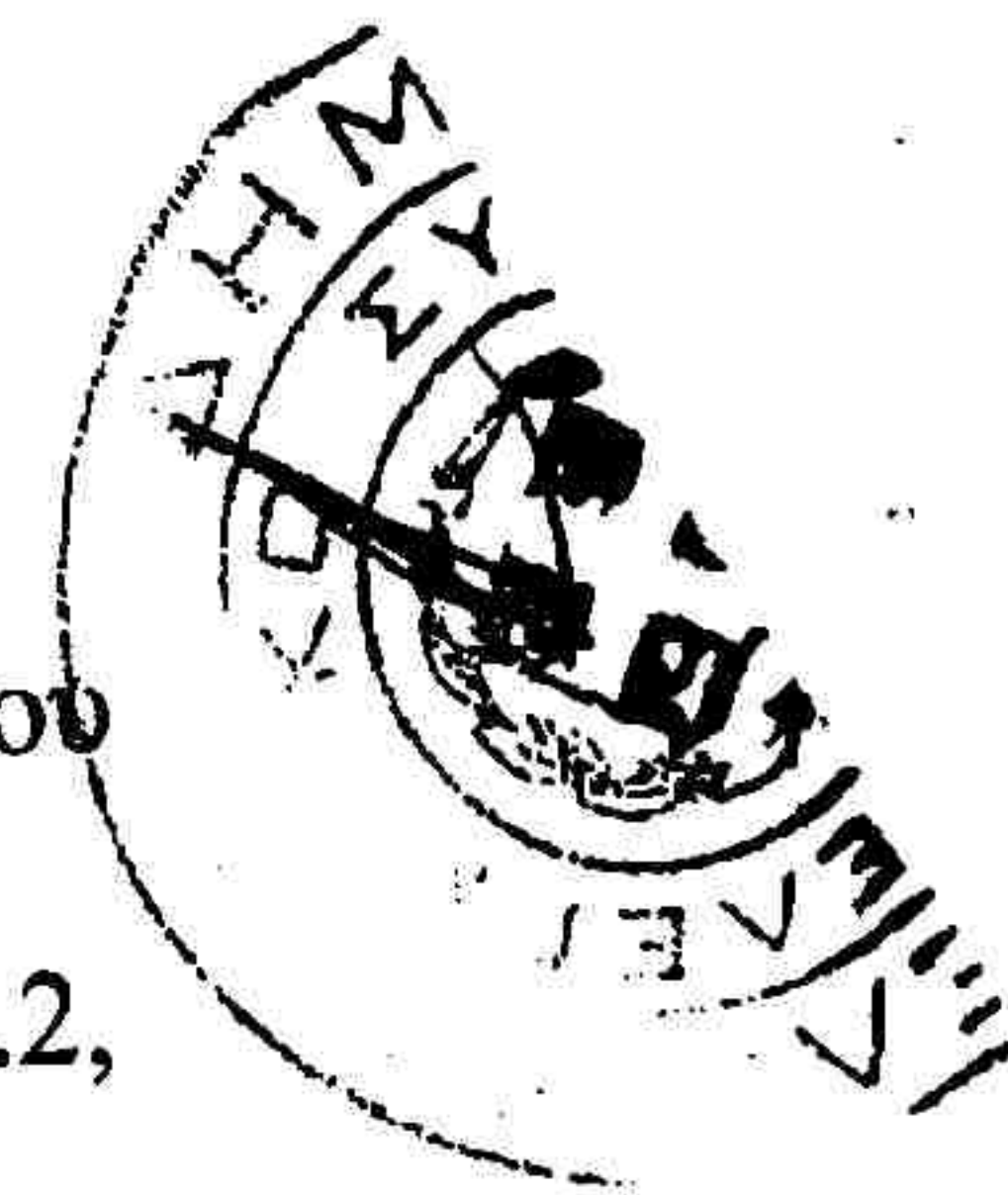
περιλαμβάνει τόσο νέα όσο και υφιστάμενα οδικά τμήματα, έναντι συμβατικού ανταλλάγματος που συνίσταται στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου σε συνδυασμό με την καταβολή άλλων ανταλλαγμάτων. Συγκεκριμένα, εντός των ειδικότερων προθεσμιών του εγκεκριμένου Χρονοδιαγράμματος του Παραχωρησιούχου ο τελευταίος θα αναλάμβανε α) την κατασκευή συμπληρωματικών έργων στα υφιστάμενα τμήματα του αυτοκινητόδρομου Ελευσίνα-Κόρινθος και Παράκαμψη Πάτρας, β) την κατασκευή των τμημάτων Αρχαία Κόρινθος-Πάτρα (αρχή παράκαμψης Πάτρας) του Τμήματος ΠΑΘΕ (Ελευσίνα-Πάτρα) μήκους 120 χλμ και των τμημάτων Πάτρα (πέρας παράκαμψης)-Πύργος-Αλφειός μήκους 87,5 χλμ και Αλφειός-Καλό Νερό-Τσακώνα μήκους 76,2 χλμ. του Τμήματος Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα, γ) τη συντήρηση του νέου αυτοκινητοδρόμου όπως θα προκύψει μετά την κατασκευή των ανωτέρω τμημάτων και δ) τη συντήρηση κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου των τμημάτων της υφιστάμενης εθνικής οδού Κορίνθου-Πατρών καθώς και των τμημάτων της υφιστάμενης εθνικής οδού Πάτρας-Πύργου-Τσακώνα που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση του νέου αυτοκινητοδρόμου στο τμήμα αυτό. Περαιτέρω, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου, το οποίο ορίστηκε σε 30 έτη από την ημέρα ενεργοποίησης της Σύμβασης, συνίσταται στην παραχώρηση: α) του δικαιώματος επιβολής και είσπραξης για ίδιο λογαριασμό Διοδίων Τελών από τους Χρήστες και β) του δικαιώματος εκμετάλλευσης των υπαρχόντων και προς κατασκευή Σταθμών Εξυπηρέτησης Αυτοκινητιστών και κάθε άλλης νόμιμης χρήσης που αφορά αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των χρηστών.

Πέραν δε των δικαιωμάτων αυτών του Παραχωρησιούχου το Δημόσιο ανέλαβε να καταβάλει σε αυτόν χρηματοδοτική συμβολή κατά τη διάρκεια της κατασκευαστικής περιόδου, η οποία ανερχόταν σε 550.000.000 ευρώ σε τρέχουσες τιμές. Ως προς την ανωτέρω χρηματοδότηση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το E (2008) 1325/16.4.2008 έγγραφό της γνωστοποίησε στην Ελληνική Δημοκρατία την πρόθεσή της να μην εγείρει αντιρρήσεις, θεωρώντας ότι δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της τότε ισχύουσας Συνθήκης ΕΚ. Σύμφωνα δε με το άρθρο 7 της Σύμβασης η συνολική χρηματοδότηση των έργων κατά την Περίοδο Μελετών – Κατασκευών κατανεμήθηκε ως εξής: α) οι αρχικοί μέτοχοι της εταιρείας του Παραχωρησιούχου (VINCI CONCESSIONS S.A., ΑΚΤΩΡ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ Α.Ε. J&P ΑΒΑΞ Α.Ε.Ε.Τ.Ε.Β, HOCHTIEF PPP SOLUTIONS GMBH, ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και ΑΘΗΝΑ Α.Τ.Ε.) ανέλαβαν την υποχρέωση να καταβάλουν ως Δεσμευτική Επένδυση το ποσό των 200.140.973 ευρώ σε ορισμένα τακτά χρονικά διαστήματα (άρθρα 7.1.3-7.1.4 της σύμβασης), β) ο Παραχωρησιούχος ορίστηκε υπεύθυνος να διασφαλίζει ότι θα υπάρχει χρηματοδότηση διαθέσιμη για όλη τη διάρκεια της περιόδου Μελετών – Κατασκευών για την πλήρη και προσήκουσα εκτέλεση των έργων, μέσω της σύναψης δανειακών συμβάσεων που τελούν υπό την έγκριση του Δημοσίου (άρθρα 7.3.1- 7.3.3. της σύμβασης) και γ) το Ελληνικό Δημόσιο ανέλαβε την υποχρέωση καταβολής της ανωτέρω Χρηματοδοτικής Συμβολής (άρθρο 7.2.1 της σύμβασης). Τέλος, το άρθρο 25 της Σύμβασης προέβλεπε ότι ο Παραχωρησιούχος, μετά την πάροδο πέντε ετών από την ημερομηνία έναρξης της παραχώρησης, θα έχει την υποχρέωση

να καταβάλει πληρωμές προς το Δημόσιο, οι οποίες προκύπτουν από την εφαρμογή ποσοστών επί των καθαρών εσόδων, σύμφωνα με έναν προσδιορισμένο μαθηματικό τύπο. Πέραν δε τούτου, η Σύμβαση προέβλεπε ότι σε περίπτωση επίτευξης της Πραγματικής Απόδοσης Δεσμευτικής Επένδυσης, το ύψος της οποίας είχε προσδιοριστεί με την Οικονομική Προσφορά του Παραχωρησιούχου, ο τελευταίος θα κατέβαλλε στο Ελληνικό Δημόσιο μέρος της θετικής αξίας της Περιοδικής Ταμειακής Ροής έκαστου έτους, το οποίο αυξανόταν ανάλογα με την αύξηση της Πραγματικής Απόδοσης της επένδυσής του. Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω ουσιώδεις όροι της σύμβασης συμφωνήθηκαν επί τη βάσει των παραδοχών του κυκλοφοριακού και χρηματοοικονομικού μοντέλου που αποτελούσε Προσάρτημα της αρχικής Σύμβασης και το οποίο είχαν αποδεχτεί τα μέρη, είχε δε τεθεί υπόψη των δανειστριών τραπεζών, οι οποίες αποδέχτηκαν τη χρηματοδότηση του έργου, την οποία θεώρησαν συμφέρουσα ακόμα και με κυκλοφοριακό φόρτο μειωμένο κατά 20% σε σχέση με τον προβλεπόμενο στο ανωτέρω μοντέλο (Lenders Low Case). Τέλος, στο άρθρο 37 της Σύμβασης προβλέπεται ότι με την εξαίρεση των Προσαρτημάτων της, η Σύμβαση μπορεί να τροποποιείται μετά από συμφωνία του Δημοσίου και του Παραχωρησιούχου αρκεί να κυρώνεται με νόμο (άρθρο 37.1). Η συμφωνία αυτή (για την τροποποίηση της Σύμβασης) διατυπώνεται εγγράφως, και υπογράφεται από τον αρμόδιο Υπουργό και τον ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του Παραχωρησιούχου και με τη μορφή αυτή εισάγεται στη Βουλή προς κύρωση (άρθρο 37.2.) Ειδικά δε ως προς τα Προσαρτήματα της Σύμβασης ορίζεται ότι: α) η τροποποίηση των

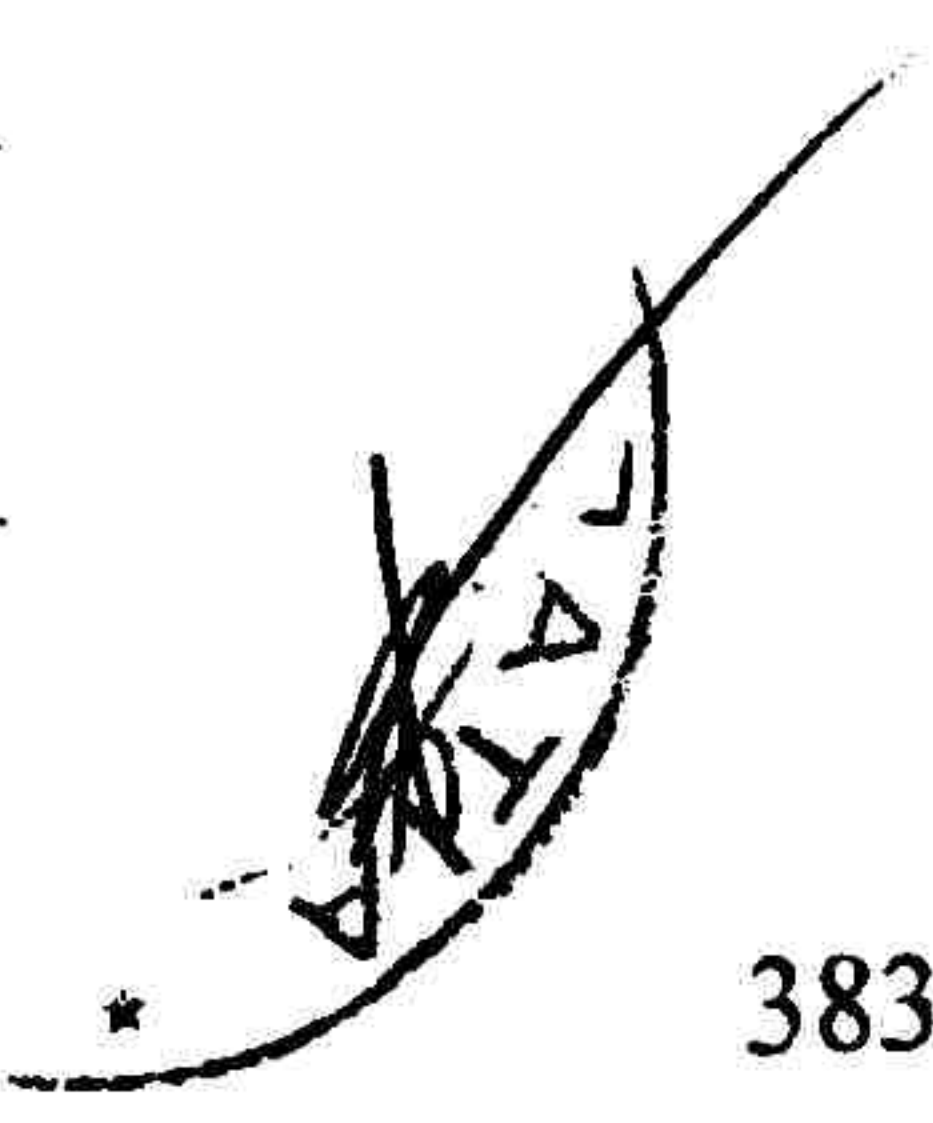

Προσαρτημάτων 1, 2, 3, 4, 5 και 7, γίνεται με συμφωνία του Δημοσίου και του Παραχωρησιούχου, η οποία υπογράφεται από τα πρόσωπα του Άρθρου 37.2,

β) η τροποποίηση των Προσαρτημάτων 9, 10 και 11, γίνεται με συμφωνία των εκεί συμβαλλομένων μερών, μετά από έγγραφη συναίνεση του Δημοσίου και

γ) το Προσάρτημα 8 δεν τροποποιείται ,πλην των τμημάτων του που έχουν συμφωνηθεί ως αυτοτελή Προσαρτήματα 5 και 6 της Σύμβασης, τα οποία τροποποιούνται.

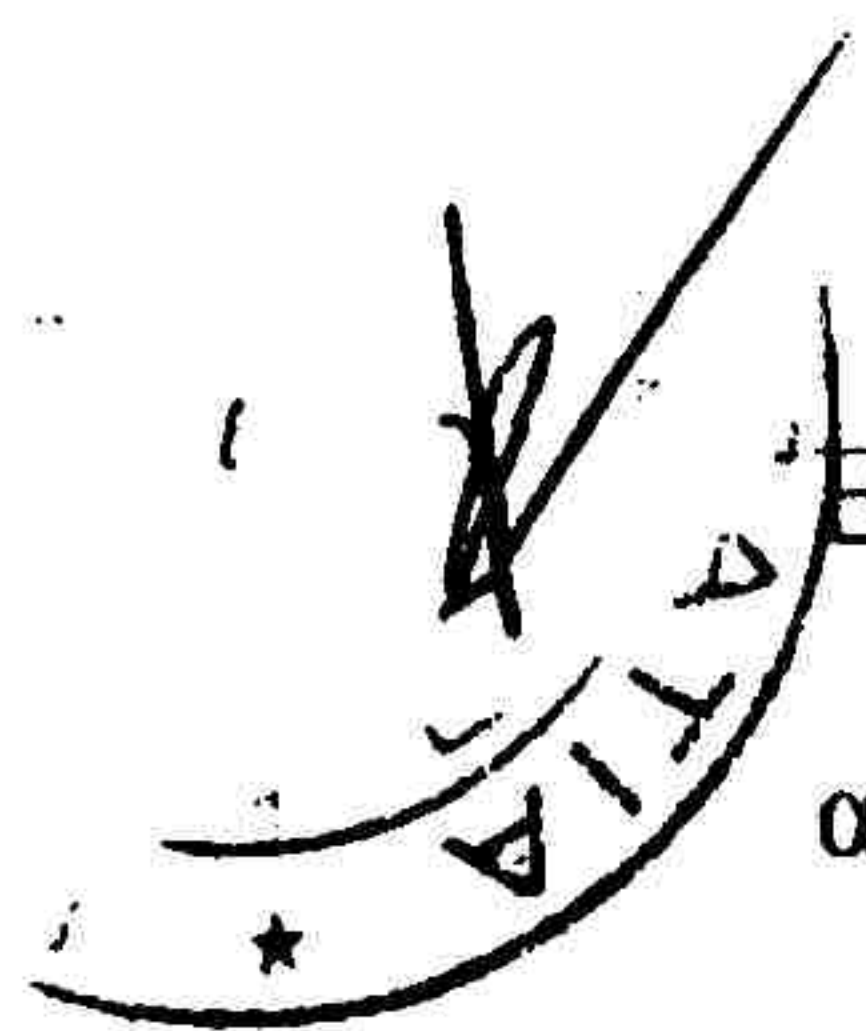
Β. Όπως προκύπτει από το άρθρο 4 του ελεγχόμενου σχεδίου Συμφωνίας Τροποποίησης διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης σκοπός αυτής είναι η τροποποίηση συγκεκριμένων όρων της Σύμβασης προς αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας της, η οποία έχει ιδιαίτερος διαταραχθεί από την οικονομική και δημοσιονομική κρίση των τελευταίων 4 ετών. Η κρίση αυτή, η οποία ήταν αδύνατο να προβλεφθεί κατά το χρόνο σύναψης της Σύμβασης, επέδρασε και επιδρά επί των θεμελιωδών παραδοχών και στοιχείων που εύλογα οι Συμβαλλόμενοι είχαν λάβει ως βάση κατά τον προγραμματισμό, τη δημοπράτηση και τη σύναψη αυτής. Παράλληλα τα μέρη αναγνωρίζουν ότι το γεγονός της κρίσης στην ελληνική και διεθνή οικονομία ήταν πέραν και εκτός της σφαίρας ελέγχου ή επιρροής τους και δεν ήταν δυνατό να έχει προβλεφθεί ή προληφθεί ακόμα και με την καταβολή ιδιαίτερης επιμέλειας εκ μέρους τους και ότι η επελθούσα σοβαρή διατάραξη της ελληνικής οικονομίας συνιστά Γεγονός Ανωτέρας Βίας και μάλιστα Παρατεταμένο, κατά την έννοια του άρθρου 22 της Σύμβασης.

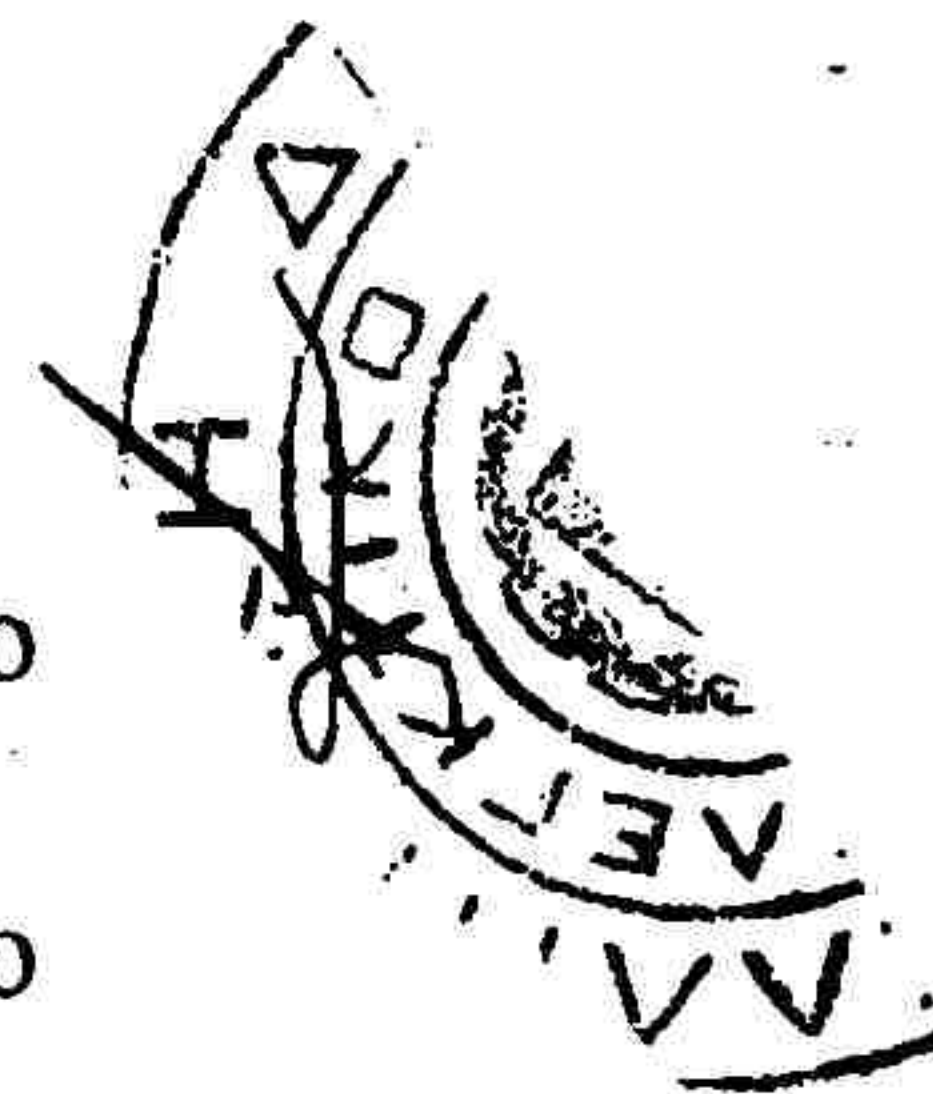
Γ. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με το ν. 3833/2010 η Ελληνική Δημοκρατία έλαβε έκτακτα οικονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση των πρωτόγνωρων δυσμενών οικονομικών συνθηκών και της μεγαλύτερης δημοσιονομικής κρίσης των τελευταίων δεκαετιών, η οποία είχε κλονίσει την αξιοπιστία της Χώρας, είχε προκαλέσει μεγάλες δυσκολίες στην προσπάθεια κάλυψης των δανειακών αναγκών της και απειλούσε σοβαρά την Εθνική Οικονομία. Η δεινή θέση των δημόσιων οικονομικών, λόγω του δημόσιου ελλείμματος και του δημόσιου χρέους που έφθασαν στα υψηλότερα επίπεδα στην ιστορία των δημόσιων οικονομικών της χώρας, σε συνδυασμό με την χρηματοπιστωτική κρίση που περιόρισε τη ρευστότητα στις διεθνείς αγορές, αλλά και το έλλειμμα αξιοπιστίας που εκθέτει τη Χώρα σε κερδοσκοπικές επιθέσεις, κατέστησαν αναγκαία τη λήψη άμεσων δημοσιονομικών μέτρων για την εξοικονόμηση πόρων, με μείωση των δημόσιων δαπανών και αύξηση των φορολογικών εσόδων. Η πραγματικότητα της δημοσιονομικής κατάστασης της Χώρας είχε ως εξής: α) το δημοσιονομικό έλλειμμα ανήλθε σε ύψος 12,7% του ΑΕΠ (30 δισ. ευρώ), β) το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης υπερέβη το 120% του ΑΕΠ (περίπου 300 δισ. ευρώ), ενώ το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης υπερέβη το 113% του ΑΕΠ (άνω των 270 δισ. ευρώ), γ) οι ετήσιες δαπάνες για τόκους από 9 – 9,5 δισ. ευρώ που ήταν από το 2000 μέχρι το 2008 ξεπερνούσαν πλέον τα 12 δισ. ευρώ και δ) οι πρωτογενείς δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού αυξήθηκαν κατά 50% (20 δισ. ευρώ). Το γεγονός αυτό ανάγκασε την Ελληνική Δημοκρατία να προσφύγει στο μηχανισμό στήριξης, ο οποίος είχε συσταθεί στο πλαίσιο της

Ευρωζώνης και στις 3.5.2010 υπεγράφη αφ' ενός από τον Υπουργό Οικονομικών και το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ως εκπροσώπους της Ελληνικής Δημοκρατίας, και αφ' ετέρου από τον Επίτροπο Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων, ως εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενεργούσης για λογαριασμό των κρατών – μελών της Ευρωζώνης, κείμενο στην αγγλική γλώσσα με τον τίτλο «Memorandum of Understanding» («Μνημόνιο Συνεννόησης»). Στο κείμενο αυτό περιελήφθησαν τα μέτρα τριετούς προγράμματος, που είχαν καταρτισθεί από τις ελληνικές αρχές μετά από συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η εκτέλεση των οποίων ξεκίνησε με το ν. 3845/2010 και συνεχίστηκε με τους ν. 4046/2012 και 4093/2012. Η υιοθέτηση των μέτρων αυτών είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ΑΕΠ σε ποσοστό 25% έως το τέλος του 2012, αλλά και την πτώση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών, η οποία υπολογίζεται σε 20% σε σχέση με το 2010 και η οποία προκλήθηκε από την πίεση που υπέστη το διαθέσιμο ατομικό εισόδημα λόγω των μειώσεων των μισθών και των συντάξεων και την ραγδαία αύξηση της ανεργίας (βλ. το υπόμνημα του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών-IOBE- που απεστάλη από την Ελληνική Δημοκρατία προς τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Τα γεγονότα αυτά είχαν ως αντίκτυπο τη γενικότερη πτώση του κυκλοφοριακού φόρτου στους αυτοκινητόδρομους, η οποία, στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης, αποτυπώνεται στα προσκομισθέντα στοιχεία κίνησης των Σταθμών Διοδίων Ελευσίνας και Ισθμού που λειτουργούσαν από την έναρξη του χρόνου παραχώρησης.

Ειδικότερα η πραγματική κυκλοφορία στους ανωτέρω Σταθμούς Διοδίων ανήλθε συνολικά: α) το 2010 σε 19.401.720 αυτοκίνητα έναντι πρόβλεψης 27.962.767 αυτοκινήτων (διαφορά 30,6% έναντι της πρόβλεψης), δ) το 2011 σε 16.401.555 αυτοκίνητα έναντι πρόβλεψης 28.745.270 αυτοκινήτων (διαφορά 42,9% έναντι της πρόβλεψης) και ε) το 2012 σε 14.341.096 αυτοκίνητα έναντι πρόβλεψης 29.945.314 αυτοκινήτων (διαφορά 52,1% έναντι της πρόβλεψης). Κατ' αναλογία η απόκλιση των πραγματικών εσόδων του Παραχωρησιούχου σε σχέση με τα προβλεπόμενα στο μοντέλο προσφοράς έσοδα εμφάνισε σημαντικές αποκλίσεις από το 2010 και μετά. Ειδικότερα τα έσοδα των διοδίων ανήλθαν για το έτος 2010 σε 91.130.688,72 ευρώ έναντι πρόβλεψης για έσοδα 130.551.277,20 ευρώ, για το 2011 σε 80.913.068,99 ευρώ έναντι πρόβλεψης για έσοδα 173.865.133,53 ευρώ, ενώ το 2012 τα πραγματοποιηθέντα έσοδα ανήλθαν σε 71.710.321,80 ευρώ έναντι πρόβλεψης για έσοδα 244.489.804,77 ευρώ. Η ανωτέρω πραγματική μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου και, κυρίως, η σημαντική απόκλιση των προβλέψεων του αρχικού κυκλοφοριακού μοντέλου σε σχέση με τα στοιχεία της πραγματικής κυκλοφορίας είχε ως αποτέλεσμα να τεθεί σε αμφιβολία η βιωσιμότητα του συνολικού έργου της παραχώρησης και η δυνατότητα του Παραχωρησιούχου να εξοφλήσει τις αναληφθείσες με τις δανειακές συμβάσεις υποχρεώσεις του από τα έσοδα της εκμετάλλευσης που βασίζονται αποκλειστικά στις εισπράξεις των διοδίων και στην εκμετάλλευση των σταθμών εξυπηρέτησης αυτοκινητιστών (βλ. συναφώς και την από 20.12.2010 απευθυνόμενη στον Παραχωρησιούχο επιστολή των Τραπεζών με την οποία

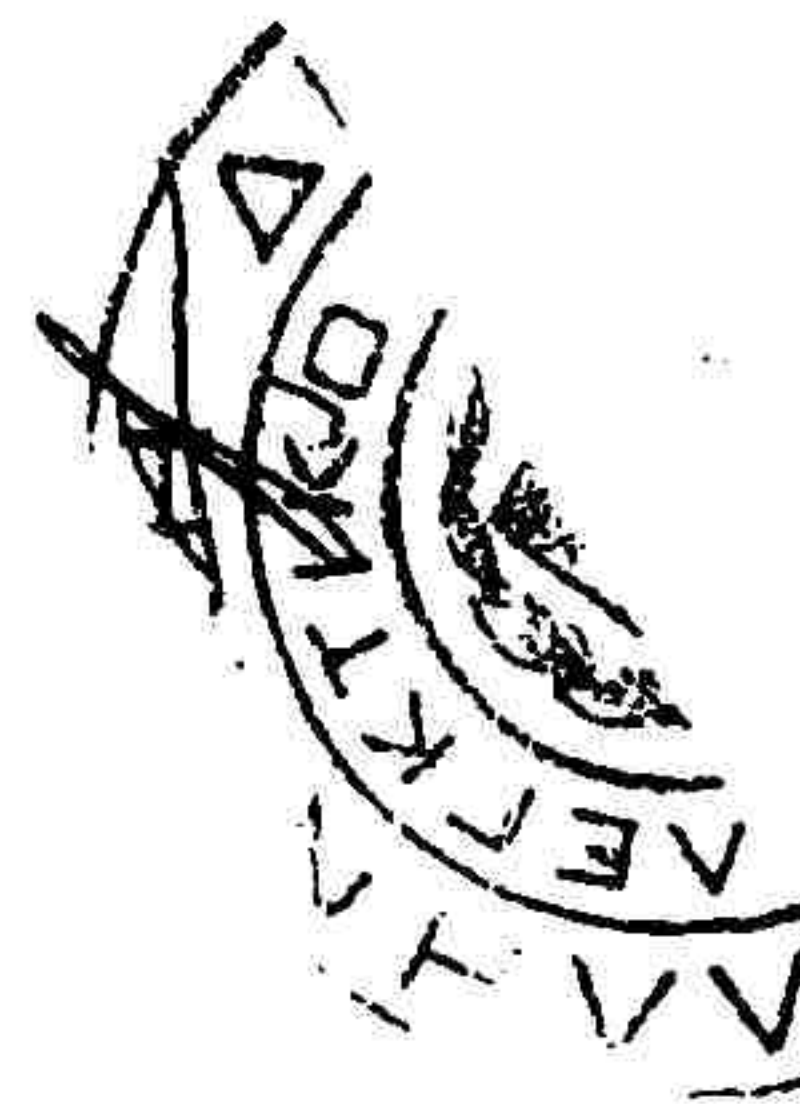
μεταξύ άλλων ζητείτο επικαιροποιημένο χρηματοοικονομικό μοντέλο στο οποίο να εμφανίζονται οι επιδράσεις τόσο των γεγονότων καθυστέρησης όσο της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας στις προβλέψεις του κυκλοφοριακού φόρτου). Περαιτέρω, σύμφωνα με τα προσκομιζόμενα στοιχεία υπολογίζεται σύμφωνα με το επικαιροποιημένο χρηματοοικονομικό μοντέλο μείωση των προβλεπόμενων εσόδων σε ποσοστό 62% σε σύγκριση με τα αρχικά προβλεπόμενα έσοδα. Η ως άνω πτώση οφείλεται τόσο στη μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου όσο και στην προτεινόμενη αναβολή κατασκευής τμήματος του τεχνικού αντικειμένου του έργου (βλ. σελ. 14 και 15 του από 18.6.2013 εγγράφου του Ελληνικού Δημοσίου προς την Διεύθυνση Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - state aid notification document). Συναφώς, τα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση Παραχώρησης μέρη, με βάση υπογεγραμμένο Πλαίσιο Συναντίληψης που κατήρτισαν, αποδέχτηκαν τα εξής:

«(...) γ) Ήδη τα μέρη διαπιστώνουν μια σειρά προβλημάτων στην υλοποίηση και λειτουργία της Σύμβασης (τα «Προβλήματα»), μεταξύ άλλων όπως: ... (iv) Επιβάρυνση των αποτελεσμάτων του Χρηματοοικονομικού Μοντέλου συνεπεία της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας και άλλων αιτίων, με αποτέλεσμα την πρόκληση αμφιβολίας στους Δανειστές ως προς τη δυνατότητα του Έργου να καλύψει τα προκύπτοντα ελλείμματα χρηματοδότησης κατά την Περίοδο Μελετών – Κατασκευών αλλά και ως προς τη δυνατότητα εξυπηρέτησης των δανείων που απαιτείται να εκταμιευθούν για την κατασκευή του. (δ) Οι Δανειστές του Έργου, θεωρώντας ότι τα Προβλήματα θέτουν σε κίνδυνο την ολοκλήρωση του έργου αλλά και την εν

συνεχία χρηματοοικονομική αποδοτικότητα και βιωσιμότητά του, έχουν ήδη προβεί σε προσωρινή αναστολή της χρηματοδότησης του Έργου ενώ παράλληλα εξετάζουν το ενδεχόμενο να αποσυρθούν εξ ολοκλήρου από τη χρηματοδότηση του Έργου, σε περίπτωση μη εξεύρεσης από τα Μέρη μόνιμης και βιώσιμης λύσης των Προβλημάτων του Έργου. (ε) Ο Παραχωρησιούχος, εν όψει της υφιστάμενης αναστολής χρηματοδότησης, δηλώνει ότι εξετάζει το ενδεχόμενο να υποχρεωθεί να αναστείλει τις Κατασκευές του Έργου, γεγονός που θα επιτείνει τις καθυστερήσεις εκτελέσεως των Κατασκευών και θα επιδεινώσει ακόμα περισσότερο τη χρηματοοικονομική εικόνα του Έργου...». Τα ανωτέρω περιγραφόμενα γεγονότα, σε συνδυασμό με την περαιτέρω επιδείνωση των οικονομικών δεικτών και προβλέψεων του χρηματοοικονομικού μοντέλου, συνιστούν, κατά την κοινή αντίληψη των συμβαλλομένων στη Σύμβαση μερών, Παρατεταμένα Γεγονότα Ανωτέρας Βίας, που οδήγησαν σε αναστολή των εργασιών και κατέστησαν επιτακτική τη διεξαγωγή μεταξύ τους διαπραγματεύσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 22 της Σύμβασης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανέκυψαν.

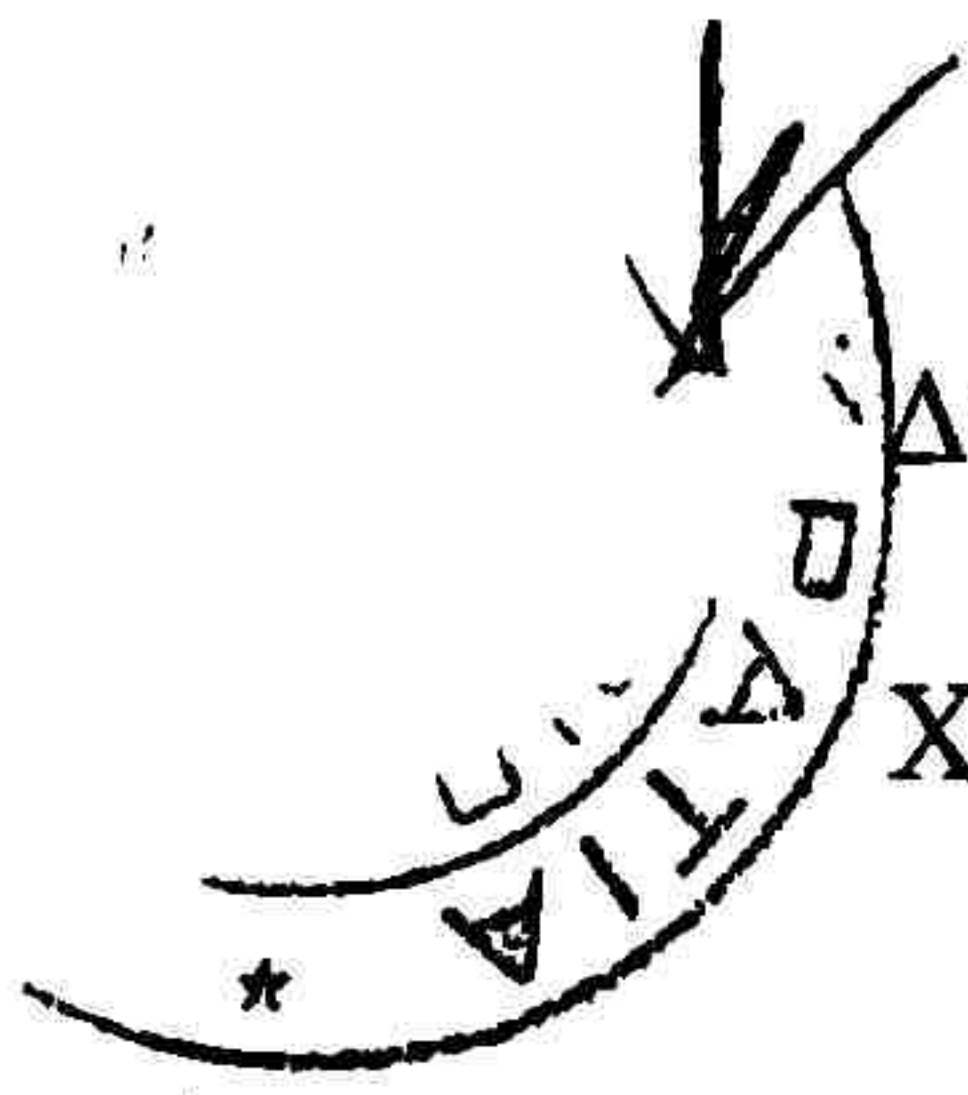
Δ. Ως προς τους λόγους που επιτάσσουν τη συνέχιση της σύμβασης από τα στοιχεία που προσκομίζει το Δημόσιο προκύπτει ότι: α) σε περίπτωση μη συμφωνίας κατά τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων το Δημόσιο υποχρεούται να καταβάλει αποζημιώσεις, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 29 της Σύμβασης, το ύψος των οποίων ανέρχεται συνολικά στο ποσό των 640.000.000 ευρώ (βλ. State Aid Notification Document 18.6.2013 του Ελληνικού Δημοσίου προς την αρμόδια Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της

Ευρωπαϊκής Ένωσης), πλέον του κόστους εκτέλεσης των υπολειπόμενων εργασιών και του κόστους συντήρησης τόσο των τμημάτων του υφιστάμενου δικτύου όσο και των τμημάτων που έχουν ήδη κατασκευαστεί στο πλαίσιο της Παραχώρησης, το οποίο δεν καλύπτεται με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία από τις εισπράξεις των διοδίων, β) η επαναπροκήρυξη του έργου είτε με τη μορφή της σύμβασης παραχώρησης είτε με τη μορφή του δημοσίου έργου, ως προς το μη ολοκληρωθέν εισέτι τμήμα του αυτοκινητοδρόμου, θα είχε ως συνέπεια τη μη ολοκλήρωση των έργων έως το τέλος του 2015 οπότε και θα ανέκυπτε θέμα επιστροφής των κοινοτικών ενισχύσεων που έχουν μέχρι σήμερα χορηγηθεί για την κατασκευή του έργου, γ) η επανεκκίνηση του έργου είναι πολύ σημαντική από μακροοικονομική σκοπιά, καθώς όπως προκύπτει από την περιλαμβανόμενη στο φάκελο έκθεση του IOBE θα έχει ιδιαίτερα σημαντική επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ και της απασχόλησης σε μία ιδιαίτερα κρίσιμη για τη χώρα οικονομική συγκυρία και δ) η μη επίτευξη λύσης ως προς την επανεκκίνηση των έργων θα έχει αρνητικό αντίκτυπο για τις δυνατότητες ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας και της ικανότητας της Ελλάδας να προσελκύσει και να διατηρήσει διεθνή κεφάλαια.

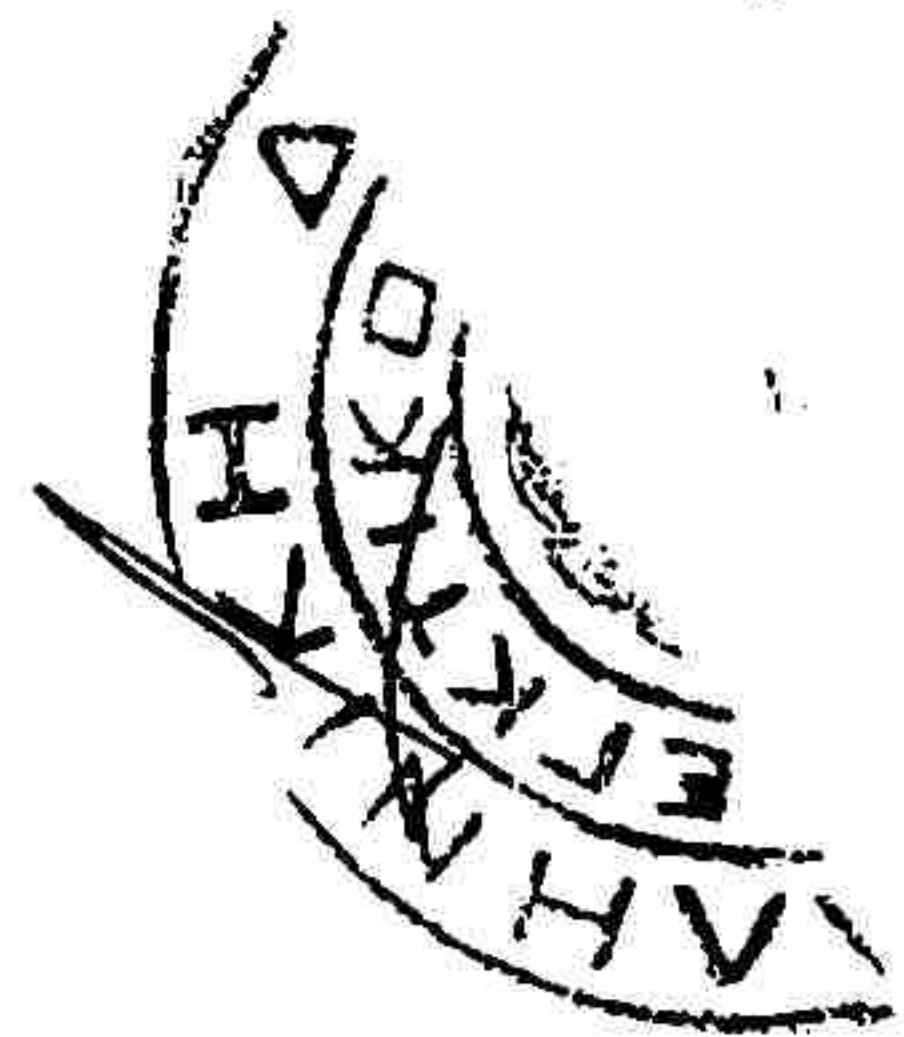
Ε. Με το υπό κρίση σχέδιο Συμφωνίας Τροποποίησης προβλέπονται οι εξής σημαντικές τροποποιήσεις της Σύμβασης Παραχώρησης:

1) Στο άρθρο 3 της Σύμβασης υπό τον τίτλο «Ορισμοί – Ερμηνεία της Σύμβασης» καταργείται η έννοια της Πραγματικής Απόδοσης Δεσμευτικής Επένδυσης, την οποία είχε ορίσει ο Παραχωρησιούχος με την οικονομική του προσφορά και αντικαθίσταται από την έννοια της Ονομαστικής Απόδοσης

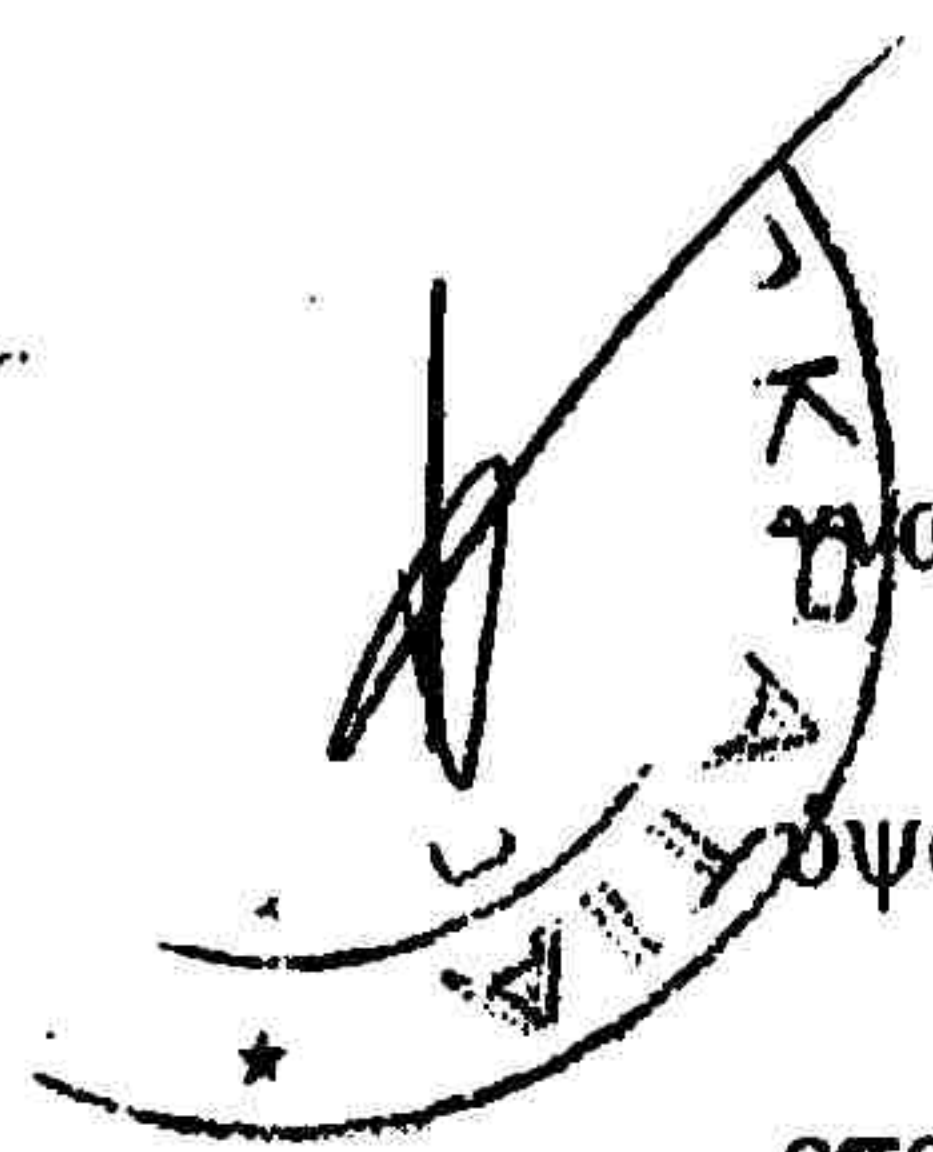

Δεσμευτικής Επένδυσης, η οποία στο πλαίσιο του αναθεωρημένου Χρηματοοικονομικού Μοντέλου ανέρχεται σε 6% ετησίως.

2) Στο ίδιο άρθρο και ειδικότερα στην παρ. 3.1.72, το ενιαίο χρονοδιάγραμμα της περιόδου μελετών – κατασκευών του έργου της παραχώρησης χωρίζεται σε δύο επιμέρους περιόδους T1 και T2, και προβλέπεται ότι στη μεν περίοδο T1, το πέρας της οποίας χρονολογείται στο τέλος του 2015, θα ολοκληρωθούν α) η αναβάθμιση σε αυτοκινητόδρομο του τμήματος Κόρινθος (Αρχ. Κόρινθος) - Πάτρα (αρχή παράκαμψης Πάτρας), β) τα έργα βελτίωσης στα υφιστάμενα τμήματα Ελευσίνα-Κόρινθος και Παράκαμψη Πάτρας και γ) η εκτέλεση πρόδρομων εργασιών και μελετών στο τμήμα Πάτρα (πέρας Παράκαμψης) – Πύργος, ενώ στη περίοδο T2 θα εκτελεστούν οι υπόλοιπες μελέτες και κατασκευές που είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση των τμημάτων του αυτοκινητοδρόμου Πάτρα – Πύργος και Πύργος –Τσακώνα. Παράλληλα με βάση τις νέες παρ. 4.2.4 και 4.2.5 της ελεγχόμενης Συμφωνίας, οι κατά τα ανωτέρω εντασσόμενες στην Περίοδο T2 μελέτες και κατασκευές αναβάλλονται και θα εκτελεστούν από τον Παραχωρησιούχο σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του Παραρτήματος N του Προσαρτήματος 2 της Συμφωνίας Τροποποίησης, ενώ οποιοδήποτε από τα ανωτέρω αναβαλλόμενα τμήματα ή υποτμήματα του αυτοκινητόδρομου Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα δύναται να εξαιρεθεί οριστικά από το έργο της παραχώρησης με υπουργική απόφαση που θα εκδοθεί μέχρι την έκδοση από τον Ανεξάρτητο Μηχανικό της Βεβαίωσης Περάτωσης των εργασιών της περιόδου T1. Εξάλλου, στο Παράρτημα N του Προσαρτήματος 2

της ελεγχόμενης Συμφωνίας προβλέπεται ότι: Α) Σε περίπτωση που είτε ο Παραχωρησιούχος κρίνει ότι έχει τη δυνατότητα μερικής χρηματοδότησης της κατασκευής των αναβαλλόμενων τμημάτων του έργου παραχώρησης ή οποιουδήποτε τμήματος ή υποτμήματος αυτών είτε (α) τα πραγματικά συνολικά έσοδα του Παραχωρησιούχου για καθένα από τα έτη της διετίας που ακολουθεί την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της συμφωνίας τροποποίησης της Σύμβασης Παραχώρησης είναι αυξημένα κατά 35% από τις προβλέψεις των πραγματικών εσόδων με βάση το Χρηματοοικονομικό Μοντέλο Επανεκκίνησης και (β) μετά το τέλος της τριετίας από την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της συμφωνίας τροποποίησης της Σύμβασης Παραχώρησης και για τα επόμενα 5 έτη οι προβλέψεις των πραγματικών συνολικών εσόδων για κάθε έτος είναι υψηλότερες κατά 35% των αντίστοιχων συνολικών προβλεπόμενων εσόδων του χρηματοοικονομικού μοντέλου επανεκκίνησης, τότε μετά από έγκριση των δανειστριών τραπεζών, θα υποβάλλει στο Δημόσιο πρόταση εκτέλεσης κατασκευών περιόδου T2 ορίζοντας μεταξύ άλλων τα ακριβή ποσά και τις πηγές χρηματοδότησης, τα αναβαλλόμενα τμήματα, την κατασκευή των οποίων προτίθεται να χρηματοδοτήσει, το κόστος των κατασκευών, αιτούμενος την έγκριση τυχόν νέων περιβαλλοντικών όρων, ενώ θα υποβάλλει νέο χρηματοοικονομικό μοντέλο αποκλειστικά και μόνο για τις εν λόγω κατασκευές, το δε Δημόσιο μέσα σε προθεσμία 6 μηνών δύναται είτε να δεχθεί την ως άνω πρόταση είτε να ζητήσει αλλαγές επ' αυτής. (Β) Σε περίπτωση που το Δημόσιο αποφασίσει την πλήρη χρηματοδότηση της κατασκευής των αναβαλλόμενων τμημάτων ή οποιουδήποτε τμήματος ή υποτμήματος αυτών θα

επικαιροποιήσει την πρόθεση του στον Παραχωρησιούχο μνημονεύοντας το ύψος της διατιθέμενης χρηματοδότησης και τις πηγές της, ορίζοντας επακριβώς τα αναβαλλόμενα τμήματα, το ποσό που αντιστοιχεί στις ως άνω κατασκευές και επιβεβαιώνοντας την ισχύ των περιβαλλοντικών όρων, ο δε Παραχωρησιούχος μέσα σε προθεσμία 6 μηνών υποχρεούται να υποβάλλει επικαιροποίηση των μελετών, επισήμανση τυχόν εργασιών αποκατάστασης και ακριβή υπολογισμό του κόστους, επικαιροποιημένο χρονοδιάγραμμα περιόδου μελετών κατασκευών T2, τυχόν αιτιολογημένες διαφωνίες ή παρατηρήσεις σχετικά με το τίμημα, οι οποίες όμως δε δύνανται να τροποποιούν αυτό αλλά μόνο να επισημαίνουν τυχόν εσφαλμένη εφαρμογή των σχετικών υπολογισμών, και τυχόν επικαιροποίηση της μελέτης που προβλέπεται στο άρθρο 24.2.4. Συναφώς με τις ανωτέρω ρυθμίσεις, στο άρθρο 12 της Σύμβασης Παραχώρησης προστίθεται νέα παράγραφος 12.1.3.A, σύμφωνα με την οποία ο χώρος του έργου για τα αναβαλλόμενα τμήματα του οποίου η ελεύθερη χρήση έχει διατεθεί από το Δημόσιο στον Παραχωρησιούχο επιστρέφεται στο Δημόσιο μαζί με τις επ' αυτού κατασκευές, ενώ στο άρθρο 11.3.1 προστίθεται νέα παράγραφος (iii) σύμφωνα με την οποία μετά την εφαρμογή του άρθρου 12.1.3.A για οποιεσδήποτε εργασίες αποκατάστασης τυχόν απαιτηθούν επί του ως άνω χώρου μέχρι την έναρξη της περιόδου T2 ο Παραχωρησιούχος θα αποζημιωθεί κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου για τις συμπληρωματικές εργασίες (άρθρο 18.6 της σύμβασης). Τέλος, στο μεν άρθρο 29 προστίθεται νέο άρθρο 29.3.3, με το οποίο ρυθμίζεται η δυνατότητα καταγγελίας εκ μέρους του Δημοσίου σχετικά με τις κατασκευές περιόδου T2,

στη δε άρθρο 30 προστίθεται νέα παρ. 30.3.3 με την οποία ρυθμίζεται η δυνατότητα καταγγελίας του Παραχωρησιούχου σχετικά με τις κατασκευές της ίδιας ως άνω περιόδου.

3) Στο άρθρο 5 της Σύμβασης υπό τον τίτλο «Περίοδος Παραχώρησης - Αποζημιώσεις-Διάρκεια Ισχύος Σύμβασης» προστίθεται παράγραφος, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση που κατά το χρόνο λήξης της παραχώρησης η Ονομαστική Απόδοση της Δεσμευτικής Επένδυσης υπολείπεται του 11,8% τότε η Περίοδος Παραχώρησης παρατείνεται αυτοδικαίως για 3 έτη, εκτός αν ο Παραχωρησιούχος ενημερώσει εγγράφως το Δημόσιο ότι δεν επιθυμεί την παράταση αυτή.

4) Στο άρθρο 7 της Σύμβασης που τιτλοφορείται «Χρηματοδότηση Έργου – Εγγυήσεις Καλής Εκτέλεσης» προβλέπονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) Το Δημόσιο αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει Πρόσθετη Χρηματοδοτική Συμβολή, η οποία ανέρχεται συνολικά σε 250.000.000 ευρώ σε τρέχουσες τιμές και θα καταβληθεί τμηματικά σύμφωνα με την πιστοποιημένη πρόοδο των εργασιών. Παράλληλα προβλέπεται ότι σε περίπτωση κατά την οποία το σύνολο των κεφαλαίων που προορίζονται για τη χρηματοδότηση του συνολικού κόστους της Περιόδου Μελετών – Κατασκευών υπερβαίνουν το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη του κόστους αυτού, η προκύπτουσα διαφορά θα αφαιρείται από την Πρόσθετη Χρηματοδοτική Συμβολή του Δημοσίου. Επίσης ορίζεται ότι η χρηματοδοτική συμβολή καταβάλλεται ακόμα και αν συντρέχει περίπτωση ανωτέρας βίας. Όπως δε προκύπτει από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, η ανωτέρω Πρόσθετη

Συμβολή του Δημοσίου καλύπτει το χρηματοδοτικό κενό που προέκυψε κατά την περίοδο Μελετών – Κατασκευών για τους εξής, κυρίως, λόγους: i) μείωση της δυνατότητας μακροχρόνιου δανεισμού από 1.137 εκ. ευρώ σε 646 εκ. ευρώ, που προκύπτει από την άρνηση των τραπεζών να καλύψουν το αρχικό προβλεπόμενο ύψους δανεισμού, ii) δαπάνη πρόωρης λύσης των συμβάσεων αντιστάθμισης κινδύνου επιτοκίου, οι οποίες είχαν συναφθεί για την κάλυψη του αρχικά προβλεπόμενου ύψους δανεισμού, το οποίο υπολογίζεται σε 108.000.000 ευρώ και iii) πτώση των πραγματικών εσόδων του έργου κατά την περίοδο Μελετών – Κατασκευών έναντι των προβλεπομένων της ίδιας περιόδου (512 εκ. ευρώ έναντι πρόβλεψης 958 εκ. ευρώ).

β) Τροποποιείται το χρονοδιάγραμμα καταβολής της αρχικής χρηματοδοτικής συμβολής του Δημοσίου, και ορίζεται ότι η 3^η και 4^η δόση αυτής που υπολειπόταν να καταβληθεί με βάση το ανωτέρω χρονοδιάγραμμα θα καταβληθεί πλέον σταδιακά και με βάση την ποσοστιαία πρόοδο ολοκλήρωσης του αντικειμένου των μελετών - κατασκευών της Περιόδου T1 που θα πιστοποιεί ο Ανεξάρτητος Μηχανικός.

γ) Προβλέπεται δυνητικά η αύξηση του καθορισμένου ποσού Δεσμευτικής Επένδυσης από τον Παραχωρησιούχο, η οποία μπορεί να φτάσει έως και το 50% του ποσού της αρχικής δεσμευτικής επένδυσης, και περαιτέρω τροποποιείται το χρονοδιάγραμμα καταβολών της επένδυσης αυτής σύμφωνα με το οποίο προβλέπεται πλέον ότι πριν ή κατά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας τροποποίησης της Σύμβασης θα καταβληθεί από τον Παραχωρησιούχο το ποσό των 50.084.584 ευρώ, που αντιστοιχεί στο

υπολειπόμενο τμήμα της δεσμευτικής επένδυσης που προέρχεται από τραπεζικό δανεισμό (δευτερογενές χρέος), ενώ το υπολειπόμενο ποσό των 70.000.000, που όφειλαν να εισφέρουν οι αρχικοί μέτοχοι ως αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας παραχώρησης με το πέρας της περιόδου μελετών - κατασκευών θα καταβληθεί σε πέντε επιμέρους δόσεις στις ημερομηνίες που καθορίζει το χρονοδιάγραμμα για την καταβολή της πρόσθετης χρηματοδοτικής συμβολής από το Δημόσιο και πάντως όχι αργότερα από την καταβολή της αντίστοιχης δόσης της εν λόγω συμβολής από το Δημόσιο.

5) Στο άρθρο 18 της Σύμβασης η συνολική διάρκεια της Περιόδου Μελετών – Κατασκευών T1 τροποποιείται και δεν δύναται πλέον να υπερβεί τους 88,5 μήνες, έναντι αρχικής πρόβλεψης 72 μηνών, ενώ περαιτέρω, μεταβάλλεται ο χρόνος λήξης της 3^{ης}, 4^{ης}, 5^{ης} και 6^{ης} Αποκλειστικής Τμηματικής Προθεσμίας περάτωσης της ανωτέρω Περιόδου καθώς και το αντικείμενο των εργασιών που πρέπει να ολοκληρωθεί εντός των τμηματικών αυτών προθεσμιών. Επιπλέον, στην παρ. 18.2.7 της ίδιας Σύμβασης μειώνεται το ύψος των ποινικών ρητρών τις οποίες οφείλει να καταβάλει ο Παραχωρησιούχος σε περίπτωση υπαίτιας εκ μέρους του υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας, ώστε το ύψος τους να αντιστοιχεί στο ποσοστό των υπολειπόμενων εργασιών σε σχέση με τις προβλεπόμενες στην αρχική σύμβαση.

6) Στο άρθρο 10 προβλέπεται α) η υποχρέωση παράδοσης από τον Παραχωρησιούχο στο Δημόσιο εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης

μελετών-κατασκευών Περιόδου T2 πριν ή κατά την έναρξη των εργασιών που αντιστοιχούν στην περίοδο αυτή, ίση με το 5% του συνολικού τιμήματός τους όπως έχει αναθεωρηθεί λόγω πληθωρισμού και β) ο τρόπος σταδιακής απομείωσης της ανωτέρω εγγυητικής επιστολής καθώς και της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης των μελετών – κατασκευών της Περιόδου T1.

7) Τέλος, στο άρθρο 25, το οποίο αρχικά έφερε τον τίτλο «Πληρωμές προς το Δημόσιο – Επίτευξη Πραγματικής Απόδοσης Δεσμευτικής Επένδυσης», αντικαθίσταται η παράγραφος 25.2 και εισάγεται ο λεγόμενος Μηχανισμός Ανακύκλωσης. Σύμφωνα με αυτόν διατηρείται η υποχρέωση του Παραχωρησιούχου να προβαίνει σε Πληρωμές προς το Δημόσιο ως ποσοστό των καθαρών εσόδων, πλην όμως εφόσον το υπόλοιπο ποσό των καθαρών εσόδων δεν επαρκεί α) για την πληρωμή των Επιλέξιμων Εξόδων του Έργου, ήτοι των εξόδων που δεν έχουν εξαιρεθεί από την κάλυψη του Δημοσίου, σύμφωνα με τις προβλέψεις της ελεγχόμενης Συμφωνίας Τροποποίησης και αφορούν κυρίως στις λειτουργικές δαπάνες της εκμετάλλευσης, β) για την κάλυψη του Διαθέσιμου Ποσού για την επίτευξη Εσωτερικού Δείκτη Απόδοσης (ΕΔΑ) Βάσης υπολογιζομένου κατ' έτος, ο οποίος αντιστοιχεί στην ανωτέρω αναφερόμενη Ονομαστική Απόδοση Δεσμευτικής Επένδυσης ύψους 6%, γ) για την κάλυψη του Διαθέσιμου Ποσού Συσσωρευμένου ΕΔΑ Βάσης και δ) για την κάλυψη του Μεριδίου του Παραχωρησιούχου στον Διαμοιραζόμενο ΕΔΑ, το Δημόσιο θα παρέχει υποστήριξη στον Παραχωρησιούχο, με τη μορφή του συμψηφισμού του ποσού που αντιστοιχεί στις ανωτέρω Πληρωμές με τα ποσά που απαιτούνται για την κάλυψη των

ανωτέρω δαπανών. Περαιτέρω, σε περίπτωση που σε ετήσια βάση η αξία των Καθαρών Εσόδων επαρκεί για την κάλυψη των ανωτέρω ποσών και ο Παραχωρησιούχος επιτύχει την προβλεπόμενη Ονομαστική Απόδοση Δεσμευτικής Επένδυσης (6%), το υπερβάλλον διαμοιράζεται μεταξύ Δημοσίου και Παραχωρησιούχου (Διαμοιραζόμενος ΕΔΑ) και κατατίθεται σε έναν αποθεματικό λογαριασμό. Στο λογαριασμό αυτό έχει δικαίωμα να προσφεύγει ο Παραχωρησιούχος για να καλύπτει τις Επιλέξιμες Δαπάνες και τα ποσά που απαιτούνται για την επίτευξη ΕΔΑ Βάσης σε επόμενο έτος. Επίσης, προβλέπεται ότι ο Παραχωρησιούχος καλύπτει από το μερίδιο του Δημοσίου στον Διαμοιραζόμενο ΕΔΑ και Μη Επιλέξιμες Δαπάνες εφόσον υπάρχει σχετικό υπόλοιπο. Οποιοδήποτε ποσό, όμως, καταβάλλεται με αυτό τον τρόπο εκτοκίζεται με ετήσιο επιτόκιο 6%, μέχρι να συμψηφιστεί με μελλοντικές πληρωμές προς τον Παραχωρησιούχο. Περαιτέρω, πρέπει να σημειωθεί ότι στη Συμφωνία Τροποποίησης ορίζεται ρητά ότι: i) η συμμετοχή του Δημοσίου στο Μηχανισμό Ανακύκλωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις Πληρωμές προς το Δημόσιο ή τα ποσά του Αποθεματικού Λογαριασμού που αντιστοιχούν στο Διαμοιραζόμενο ΕΔΑ που αυτό θα εισέπραττε, ii) η κάλυψη των Επιλέξιμων Δαπανών γίνεται μέχρις ενός ανωτάτου ορίου που προσδιορίζεται τόσο συνολικά όσο και σε ετήσια βάση και κατά συνέπεια Λειτουργικά Έξοδα που υπερβαίνουν τα όρια αυτά θεωρούνται Μη Επιλέξιμες Δαπάνες και iii) εισάγεται η έννοια του Συμφωνηθέντος Υπολοίπου Επιλέξιμων Δαπανών, που ορίζεται ως το ποσό το οποίο είναι επαρκές για την καταβολή όλων των προβλεπόμενων Επιλέξιμων Εξόδων του Έργου χωρίς χρήση του

Αποθεματικού Λογαριασμού για την χρονική περίοδο των επόμενων 24 μηνών.

Αν ποσό μεγαλύτερο από το Συμφωνηθέν Υπόλοιπο ΕΔ πιστώνεται στον Αποθεματικό Λογαριασμό το Δημόσιο θα δικαιούται να εκταμιεύει το υπερβάλλον ποσό. Τέλος, σύμφωνα με τα χορηγηθέντα από τον Χρηματοοικονομικό Σύμβουλο του Ελληνικού Δημοσίου στοιχεία κατά την έναρξη της παραχώρησης ο προβλεπόμενος Δείκτης Εσωτερικής Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων του Παραχωρησιούχου ανερχόταν σε 14,82% σε ονομαστικό και 11,39% σε πραγματικό επίπεδο, ενώ με βάση τις προβλέψεις του Χρηματοοικονομικού Μοντέλου Τροποποίησης ανέρχεται σε 10,9% σε ονομαστικό και 6% σε πραγματικό επίπεδο.

VII. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω προκύπτουν τα εξής:

Α) Όπως αναφέρεται στη σκέψη II της παρούσας, το παρόν Κλιμάκιο διενεργεί, όπως τούτο ρητά προβλέπεται στην προμνησθείσα διάταξη του άρθρου 35 παρ. 1 του ν. 4129/2013, έλεγχο νομιμότητας επί του υποβληθέντος σχεδίου συμφωνίας τροποποίησης της σύμβασης παραχώρησης του ως άνω έργου. Καθίσταται ούτω σαφές ότι δεν δύνανται να αξιολογηθούν οι παραδοχές του επικαιροποιημένου Χρηματοοικονομικού Μοντέλου που αποτελούν τη βάση για τον καθορισμό των όρων του σχεδίου. Επιπλέον, οι επιμέρους επιλογές των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο της διεξαχθείσας διαδικασίας διαπραγμάτευσης ως προς το ύψος της Πρόσθετης Χρηματοδοτικής Συμβολής και τη δημιουργία και λειτουργία του Μηχανισμού Ανακύκλωσης υπόκεινται σε οριακό δικαστικό έλεγχο. Τέλος, επισημαίνεται

ότι οι διαπιστώσεις της 467/2007 Πράξης του Κλιμακίου αυτού που αφορούν στη αρχική Σύμβαση Παραχώρησης έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα.

Β) Για την ειδικότερη εκτίμηση των κρινόμενων τροποποιήσεων λαμβάνεται εν προκειμένω υπόψη η φύση της σύμβασης ως παραχώρησης δημοσίου έργου. Ειδικότερα, οι συμβάσεις παραχώρησης, όπως εκτίθεται στη σκέψη ΙΙΙ, συνιστούν έναν ιδιαίτερο τρόπο ανάθεσης της εκτέλεσης ενός δημοσίου έργου, στο πλαίσιο του οποίου το Δημόσιο αναθέτει σε ιδιώτη αφενός μεν την κατασκευή του έργου μέσω επένδυσης ιδίων και δανειακών κεφαλαίων, σε αντάλλαγμα δε της κατασκευής του παραχωρεί την εκμετάλλευση του έργου για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι συμβάσεις αυτές, που έχουν μεγάλο χρονικό ορίζοντα, παρουσιάζουν από τη φύση τους ιδιαίτερη νομική πολυπλοκότητα. Εκ τούτου παρέπεται ότι είναι αναγκαίο, προς το συμφέρον και των δύο μερών, να διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών ώστε να προσαρμόζονται στους όρους της αγοράς και στις μεταβολές που μπορούν να επέλθουν στο οικονομικό, τεχνικό ή νομικό περιβάλλον της παραχώρησης. Για το λόγο αυτό σε τέτοιου είδους συμβάσεις συνηθίζεται να περιλαμβάνεται όρος που προβλέπει τη δυνατότητα επαναδιαπραγμάτευσης της σύμβασης για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων γεγονότων που θέτουν σε κίνδυνο την οικονομική της ισορροπία, ήτοι τη δυνατότητα των μερών να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις, όπως συμβαίνει εν προκειμένω στη Σύμβαση Παραχώρησης (προς την κατεύθυνση αυτή βλ. προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Yves Bot στην προαναφερθείσα υπόθεση Wall σκ. 43 – 48 και προτάσεις Γενικής Εισαγγελέα Eleanor Sharpston στην προαναφερθείσα υπόθεση

Presstext, σκ. 43). Όταν, όμως, συντρέχει περίπτωση επαναδιαπραγμάτευσης της σύμβασης λόγω διατάραξης της οικονομικής ισορροπίας, οι συμφωνηθείσες τροποποιήσεις πρέπει να γίνονται με αποκλειστικό γνώμονα την αποκατάσταση της ισορροπίας αυτής, υπό την έννοια ότι η εφαρμογή τους επιτρέπει τη συνέχιση της εκτέλεσής της χωρίς να προκύπτει υπέρμετρο όφελος για ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, η δε συνομολόγησή τους δεν μεταβάλλει ουσιωδώς το αντικείμενο της σύμβασης (προς την κατεύθυνση αυτή βλ. Πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων παραχώρησης, COM(2011) 897 τελικό).

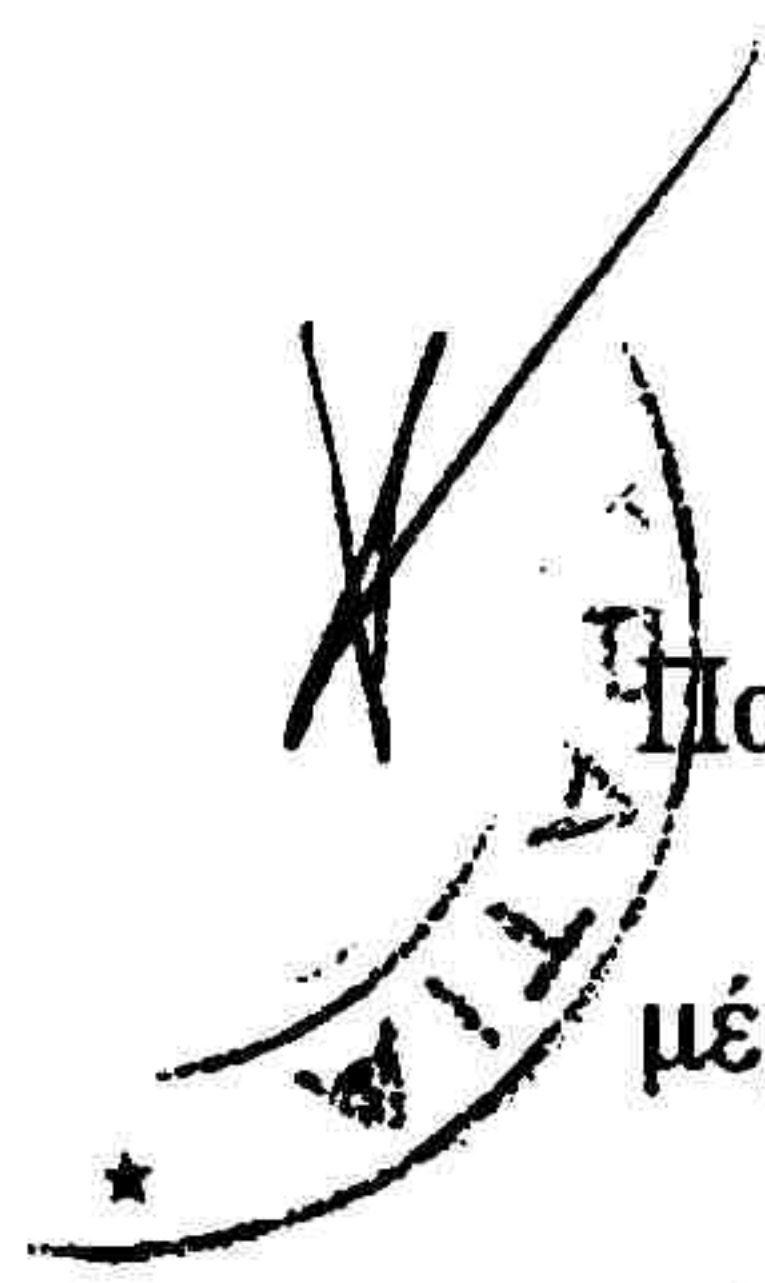
Γ) Η ανωτέρω περιγραφείσα οικονομική κρίση που εμφανίστηκε απρόβλεπτα στην Ελλάδα και η οικονομική εν γένει αποσταθεροποίηση, που είχαν χρονικό βάθος και πρωτόγνωρη ένταση υπερβαίνοντας τους συνήθεις οικονομικούς κύκλους ανάπτυξης – ύφεσης, ήταν έκτακτα γεγονότα, τα οποία δεν μπορούσαν να διαγνωσθούν κατά τη συνήθη πορεία των συναλλαγών. Περαιτέρω, η οικονομική κρίση που άρχισε να εκδηλώνεται στη χώρα από τις αρχές του έτους 2010 και επιδεινώνεται συνεχώς είχε ως επακόλουθο, στο πλαίσιο της Σύμβασης, τη σημαντική μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου και των προβλεπόμενων εσόδων καθώς και την πλήρη ανατροπή των δεδομένων του Χρηματοοικονομικού Μοντέλου, το οποίο κατά τα διεθνή δεδομένα αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό των οικονομικών παραμέτρων της σύμβασης παραχώρησης και το κριτήριο για την εξέταση της βιωσιμότητάς της. Ως αποτέλεσμα δε των ανωτέρω ήταν η εμφάνιση χρηματοδοτικού κενού στη Σύμβαση, το οποίο δεν κατέστη δυνατό να καλυφθεί μέσω του αρχικά

προβλεπόμενου τραπεζικού δανεισμού, με συνέπεια η συνέχιση της εκτέλεσης των εργασιών να καταστεί εξαιρετικά δυσχερής για τον Παραχωρησιούχο. Τούτων δοθέντων, η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της συνιστούν πράγματι Γεγονότα Ανωτέρας Βίας κατά την έννοια της Σύμβασης και μάλιστα Παρατεταμένα, λόγω της μέχρι σήμερα χρονικής της διάρκειας και της αβεβαιότητας ως προς το χρονικό σημείο λήξης της, καθώς τόσο το μέγεθος αυτής όσο και οι επιπτώσεις της στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι γεγονός ότι υπερβαίνουν το συνηθισμένο κίνδυνο ζήτησης και χρηματοδότησης που είχε αναλάβει ο Παραχωρησιούχος δυνάμει των διατάξεων της Σύμβασης. Κατά συνέπεια, δεδομένης της επιλογής του Ελληνικού Δημοσίου να συνεχίσει την κατασκευή του έργου μέσω της υφιστάμενης Σύμβασης Παραχώρησης για τους αναφερόμενους ανωτέρω υπό VI. Δ. λόγους, η επίκληση της οικονομικής κρίσης ως λόγου ανωτέρας βίας δικαιολογημένα ενεργοποίησε το μηχανισμό των διαπραγματεύσεων για την τροποποίηση αυτής.

Δ) Εξάλλου, οι προβλεπόμενες τροποποιήσεις δεν αλλοιώνουν το χαρακτήρα της Σύμβασης ως σύμβασης παραχώρησης δημοσίου έργου. Ειδικότερα:

1) Ως προς την Περίοδο Μελετών - Κατασκευών με τις τροποποιήσεις του ελεγχόμενου σχεδίου το Δημόσιο αυξάνει την αρχικώς ορισθείσα στη Σύμβαση Παραχώρησης συμβολή του στο κόστος κατασκευής του έργου χωρίς, όμως, να τροποποιούνται οι προβλέψεις των άρθρων 4.4.1 (i) και 7.4.1 (όπως επαναριθμήθηκε με την παρ. 5.5.6 του ελεγχόμενου σχεδίου Συμφωνίας Τροποποίησης) της ανωτέρω Σύμβασης, δυνάμει της οποίας ο

Παραχωρησιούχος συνεχίζει να είναι υπεύθυνος για την κατά το εναπομείναν μέρος του κόστους κατασκευής χρηματοδότηση με την εξεύρεση κεφαλαίων μέσω τραπεζικού δανεισμού. Επίσης, η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 της Σύμβασης κατανομή κινδύνων μεταξύ Δημοσίου - Παραχωρησιούχου ουδόλως μεταβάλλεται, με συνέπεια ο τελευταίος να διατηρεί, και από την άποψη αυτή, τον κατασκευαστικό κίνδυνο στο ίδιο μέτρο με τη Σύμβαση Παραχώρησης.

2) Περαιτέρω δε, κατά την περίοδο Λειτουργίας και Συντήρησης προβλέπεται ότι σε περίπτωση κατά την οποία ο Παραχωρησιούχος με βάση τα καθαρά έσοδα της εκμετάλλευσης δεν καλύπτει συγκεκριμένα λειτουργικά έξοδα και δεν επιτυγχάνει ένα συμφωνηθέν ποσοστό απόδοσης της επένδυσής του ύψους 6%, τότε δύναται να καταφεύγει στη συνδρομή του Δημοσίου. Αυτή συνίσταται στη λειτουργία του ανωτέρω αναφερόμενου Μηχανισμού Ανακύκλωσης, σύμφωνα με τον οποίο ο Παραχωρησιούχος μπορεί να χρησιμοποιεί τόσο τις σταθερά προβλεπόμενες, ως μέρος των καθαρών εσόδων εκμετάλλευσης, Πληρωμές προς το Δημόσιο όσο και από το μερίδιο του Δημοσίου στο Διαμοιραζόμενο ΕΔΑ για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και τη συμπλήρωση των ποσών που απαιτούνται για την επίτευξη του συμφωνημένου ποσοστού απόδοσης της επένδυσης, στο μέτρο και μόνο που τα εν λόγω ποσά δεν καλύπτονται από τα λοιπά έσοδά του. Με τον τρόπο αυτό είναι γεγονός ότι περιορίζεται ο αρχικός επιχειρηματικός κίνδυνος, τον οποίο ο Παραχωρησιούχος έφερε σχετικά με την εκμετάλλευση του έργου, πλην όμως αυτός δεν εξαφανίζεται, αλλά διατηρείται σε σημαντικό βαθμό. Και τούτο, διότι η εν λόγω συμβολή του Δημοσίου δεν είναι ποσοτικά εγγυημένη αλλά

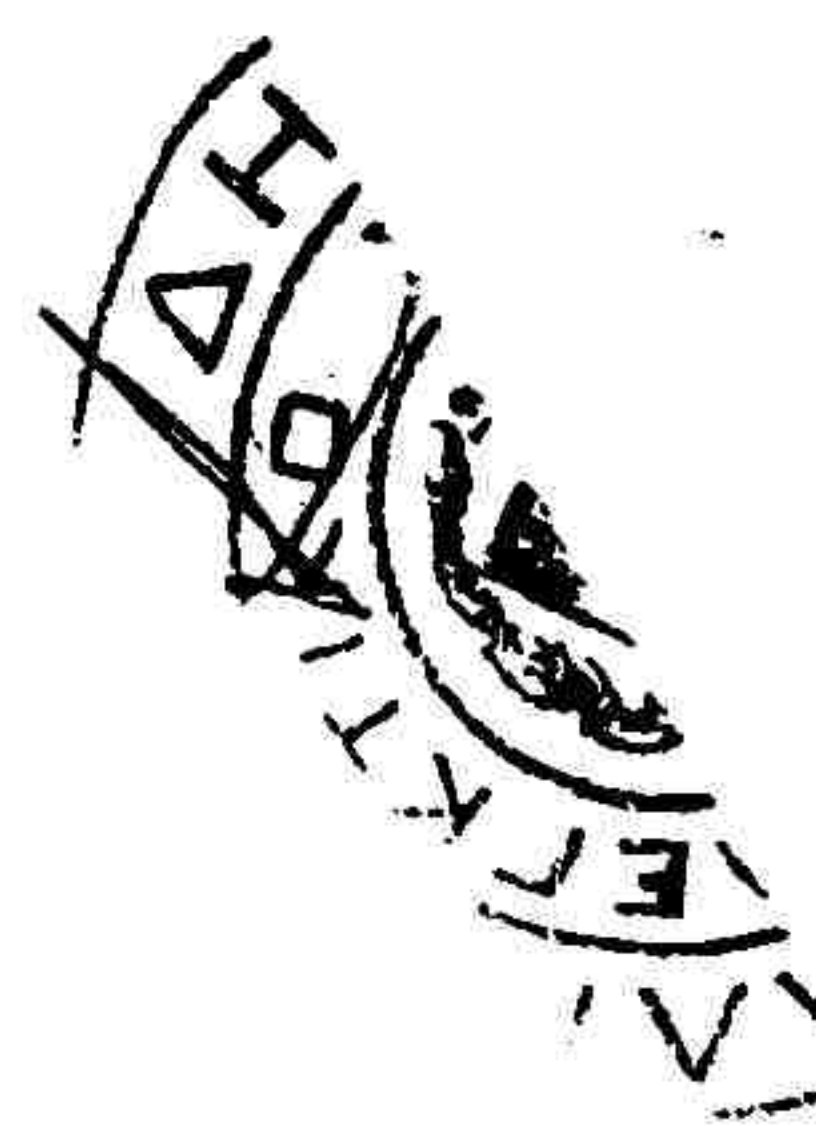

εξαρτάται από το ύψος των εσόδων της εκμετάλλευσης, με συνέπεια ο Παραχωρησιούχος να παραμένει πλήρως εκτεθειμένος στον κίνδυνο της ζήτησης. Τούτου δοθέντος και λαμβανομένου υπόψη ότι: α) αφενός τίθεται ανώτατο όριο στη συμβολή του Δημοσίου, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ποσά που προκύπτουν από τις Πληρωμές προς το Δημόσιο και το μερίδιο αυτού στο Διαμοιραζόμενο ΕΔΑ και β) αφετέρου τίθεται ποσοτικό όριο στο ύψος των δαπανών που μπορούν να καλυφθούν, μέσω της πρόβλεψης του Συνολικού και Ετήσιου Ανωτάτου Ορίου, παραμένει ακόμα σημαντικός ένας επιπλέον επιχειρηματικός κίνδυνος για τον Παραχωρησιούχο. Αυτός συνίσταται στο γεγονός ότι ο τελευταίος ενδέχεται να μην μπορεί να καλύψει το σύνολο των λειτουργικών δαπανών του παρά τη συμβολή του Δημοσίου, ευρισκόμενος αντιμέτωπος με ένα έλλειμμα το οποίο καλείται να καλύψει με δικά του μέσα και κατ' ακολουθία να μην επιτύχει ένα θετικό δείκτη εσωτερικής απόδοσης της επένδυσής του. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η συμμετοχή του Δημοσίου κατά την περίοδο Λειτουργίας και Εκμετάλλευσης του έργου έχει τη μορφή μη εγγυημένου καθ' ύψος εσόδου για τον Παραχωρησιούχο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί: i) μόνο εφόσον τα καθαρά έσοδα δεν επαρκούν για την κάλυψη καθορισμένων δαπανών, ii) μόνο προς το σκοπό της κάλυψης των δαπανών αυτών μέχρι ένα ορισμένο ύψος και iii) μέχρι την επίτευξη συμφωνημένου δείκτη εσωτερικής απόδοσης της επένδυσής του. Με τα δεδομένα αυτά, η εν λόγω υποστήριξη στον Παραχωρησιούχο από το Δημόσιο δεν μεταβάλλει τη φύση της σύμβασης, δεδομένου ότι καταλείπεται σημαντικό μερίδιο επιχειρηματικού κινδύνου. Εξάλλου, δεν έχει

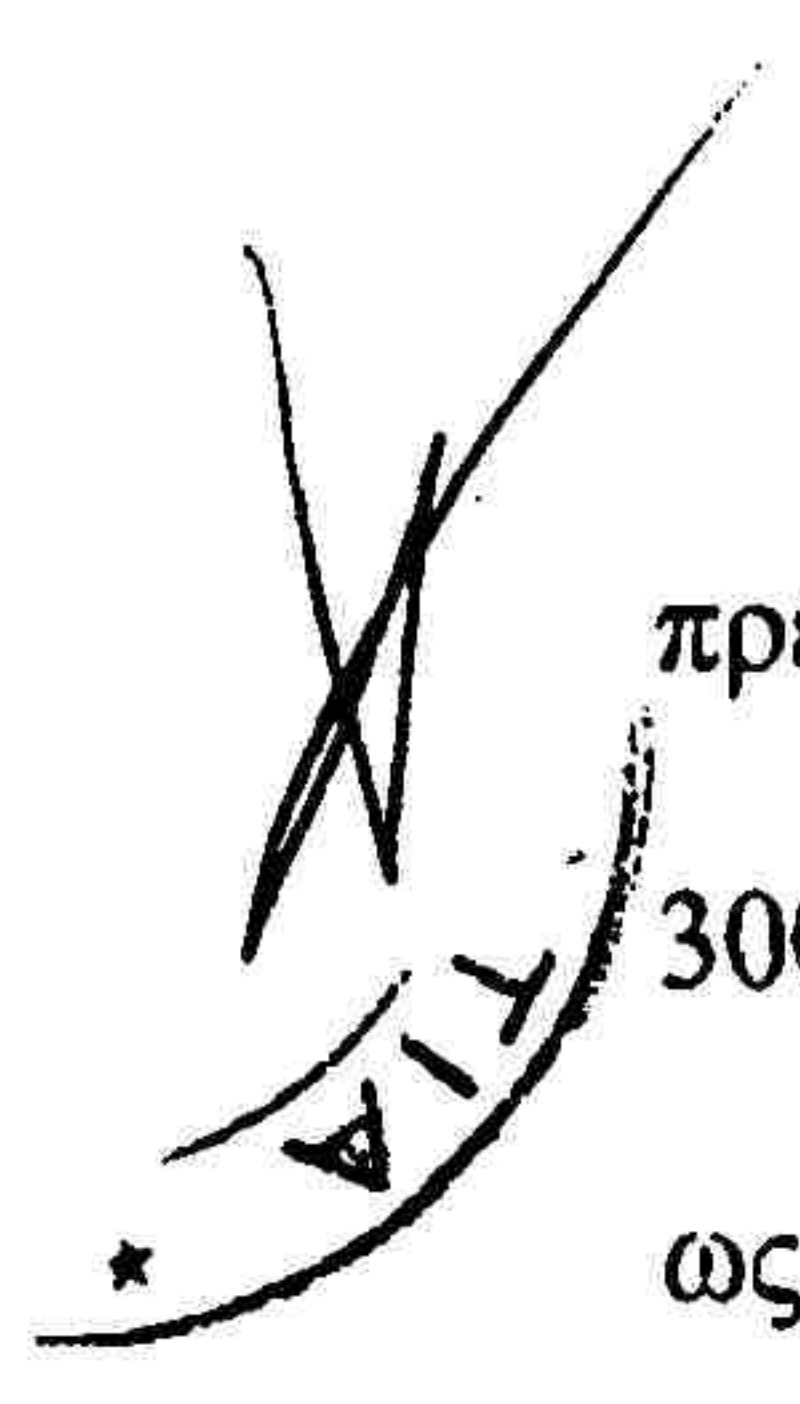

καθοριστική σημασία αν ο επιχειρηματικός κίνδυνος που μετακυλύετε στον Παραχωρησιούχο είναι αυτός καθ' αυτός σημαντικός αλλά ότι με την εν λόγω τροποποίηση εξακολουθεί ο Παραχωρησιούχος να είναι εκτεθειμένος σε αυτόν.

Ε) Επιπλέον, οι εισαγόμενες με το σχέδιο της Συμφωνίας Τροποποίησης μεταβολές της σύμβασης αφενός μεν γίνονται στο πλαίσιο εφαρμογής συγκεκριμένης συμβατικής ρήτρας, η οποία έχει τεθεί προς διασφάλιση της συνέχισης της σύμβασης, αφετέρου δε έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την επαναφορά της οικονομικής ισορροπίας της σύμβασης, η οποία διαταράχθηκε σε σημείο που η εκτέλεσή της με βάση τους αρχικούς όρους να καθίσταται αδύνατη λόγω του αντικειμενικού γεγονότος της οικονομικής κρίσης. Με το δεδομένο αυτό και στο πλαίσιο του υφιστάμενου ελέγχου νομιμότητας κρίνεται ότι η Πρόσθετη Χρηματοδοτική Συμβολή του Δημοσίου και ο Μηχανισμός Ανακύκλωσης γίνονται προς αποκατάσταση των χρηματοδοτικών κενών που προέκυψαν συνεπεία της ανωτέρω κρίσης τόσο κατά την Περίοδο Μελετών – Κατασκευών όσο και κατά την Περίοδο Λειτουργίας – Εκμετάλλευσης, όπως αυτά περιγράφονται και υπολογίζονται από το Δημόσιο στις επιστολές του προς τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με σκοπό τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του Έργου μέσω της προσαρμογής των οικονομικών δεδομένων στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία. Υπό την έννοια αυτή και δεδομένου ότι, όπως ανωτέρω περιγράφεται, ο Παραχωρησιούχος: α) παραμένει εκτεθειμένος στον επιχειρηματικό κίνδυνο και β) περιορίζει το ποσοστό απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων, οι προβλεπόμενες μεταβολές δεν δημιουργούν υπέρμετρο

οικονομικό όφελος για τον Παραχωρησιούχο. Κατά τη γνώμη, όμως, της Εισηγήτριας Χαρίκλειας Ζάχου, η οποία μειοψήφησε, η ανωτέρω τροποποίηση κατά το στάδιο εκμετάλλευσης και λειτουργίας της σύμβασης παραχώρησης, η οποία συνίσταται στην εισαγωγή του «μηχανισμού ανακύκλωσης», όπως αυτός αναλυτικά περιγράφεται ανωτέρω, είναι ουσιώδης, δεδομένου ότι, παρόλο που συντρέχουν εν προκειμένω περιστάσεις ανωτέρας βίας, με την εν λόγω τροποποίηση δεν επιδιώκεται η απλή προσαρμογή στις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες λόγω απρόβλεπτης μεταβολής τους, αλλά αλλοιώνεται τόσο η γενικότερη οικονομία της σύμβασης όσο και η υποβληθείσα οικονομική προσφορά του Παραχωρησιούχου, κατά τρόπο μη προβλεπόμενο στην αρχική πρόσκληση. Και τούτο διότι ναι μεν, ο Παραχωρησιούχος εξακολουθεί να φέρει κάποιο ποσοστό συνυφασμένου με την εκμετάλλευση της εν λόγω υπηρεσίας οικονομικού κινδύνου, δεδομένου, όμως, ότι δύναται πλέον να χρησιμοποιεί τόσο τις σταθερά προβλεπόμενες, ως μέρος των καθαρών εσόδων εκμετάλλευσης, πληρωμές προς το Δημόσιο όσο και από το μερίδιο του Δημοσίου στο Διαμοιραζόμενο ΕΔΑ για την κάλυψη των λειτουργικών του δαπανών και τη συμπλήρωση των ποσών που απαιτούνται για την επίτευξη του συμφωνημένου ποσοστού απόδοσης της επένδυσης, επέρχεται σημαντική μείωση προς την οικονομική δραστηριότητα του εν λόγω κινδύνου (πρβλ τις από 7.7.2011 απόψεις του Γενικού Εισαγγελέα Pedro Cruz Villalon στην υπόθεση C-348/10 «SIA Norma» -«A SIA Dekom» κατά Luzdzas novada dome υποσημείωση 17 σύμφωνα με την οποία ο συνδυασμός των δύο στοιχείων δικαιώματος εκμετάλλευσης και καταβολής ενός ποσού

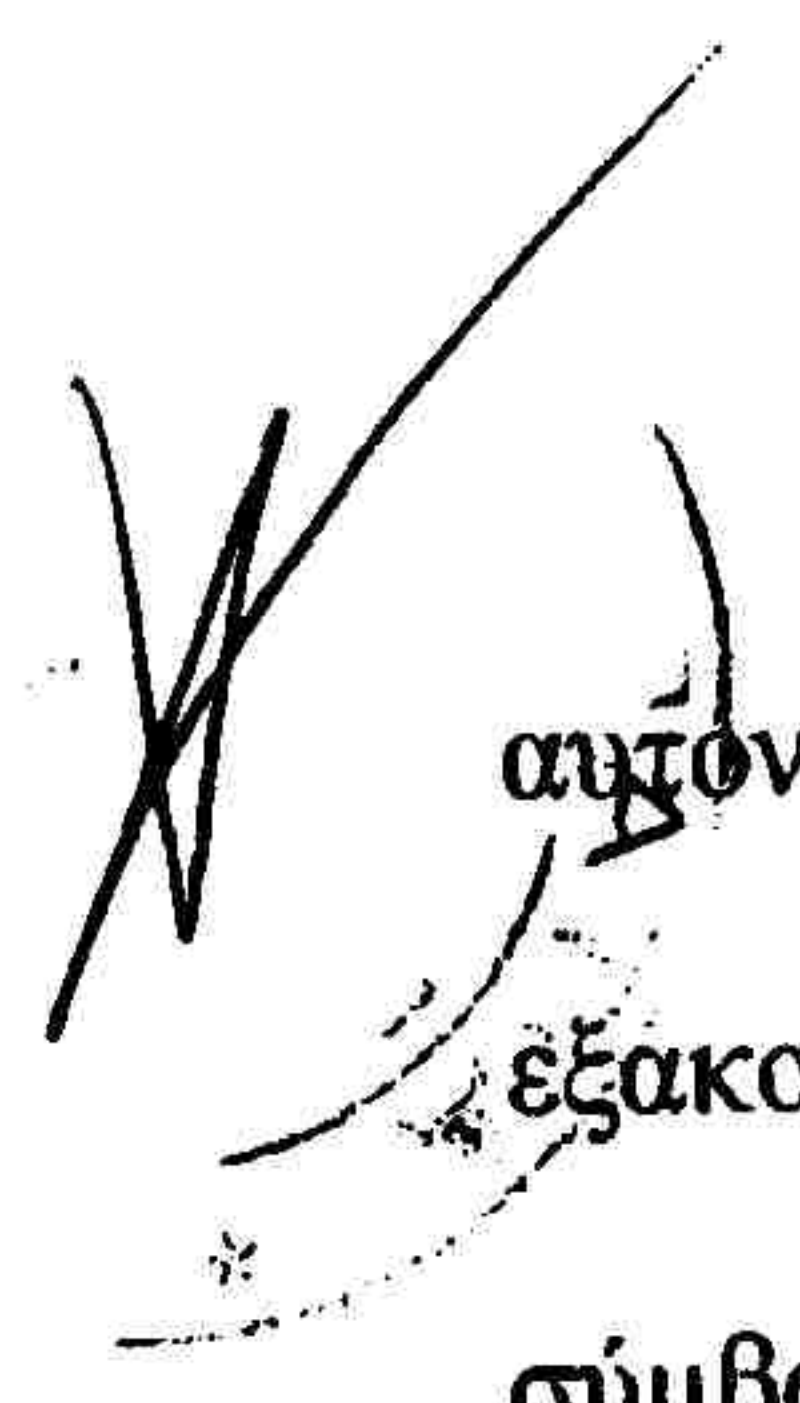

πρέπει να οδηγεί σε στάθμιση του ειδικού βάρους εκάστου εξ αυτών, ΔΕΕ C-300/07 Hans & Christophorus Oymanns GbR ο.π. σκέψη 74-75). Επομένως, η ως άνω τροποποίηση είναι ουσιώδης, δεδομένου ότι μεταβλήθηκαν οι αρχικοί όροι αναθέσεως, κατά παράβαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της διαφάνειας που επιβάλλουν, πλην άλλων, την ενιαία εφαρμογή των όρων του διαγωνισμού, ούτως ώστε όλοι οι οικονομικοί φορείς που επιθυμούν να μετάσχουν στην σχετική διαδικασία να τους γνωρίζουν εξ αρχής και να εκκινούν από την ίδια αφετηρία κατά την υποβολή της προσφοράς τους, υπό όρους ισοτιμίας (πρβλ. απόφ. ΔΕΕ C-496/99, CAS Succhi di Fruta SpA», σκ. 116, 118, Ελ.Συν. Ζ Κλιμ. 468/1012, 79/2009). Η γνώμη όμως αυτή δεν εκράτησε.

ΣΤ) Περαιτέρω, τόσο ο προβλεπόμενος στο ελεγχόμενο σχέδιο της συμφωνίας χωρισμός του συνολικού τεχνικού αντικειμένου του έργου σε δύο επιμέρους περιόδους κατασκευής (Τ1 και Τ2) όσο και η πρόβλεψη κατασκευής των τμημάτων που εντάχθηκαν στην περίοδο Τ2 (Πάτρα-Πύργος και Πύργος-Τσακώνα) μετά το τέλος της περιόδου Τ1 υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο Παράρτημα Ν του Προσαρτήματος 2 του ελεγχόμενου σχεδίου Συμφωνίας δεν συνιστά ουσιώδη τροποποίηση της Σύμβασης. Και τούτο διότι αφενός μεν η εν λόγω κατάτμηση της σύμβασης σε δύο περιόδους κατασκευής καθίσταται αναγκαία ως ο πλέον ενδεδειγμένος και επιβεβλημένος τρόπος αποκατάστασης της ανατραπείσας οικονομικής ισορροπίας της σύμβασης, δεδομένης της υφιστάμενης δυσχέρειας χρηματοδότησης ολόκληρου του έργου μέσω τραπεζικού δανεισμού, αφετέρου δε με τον ως άνω

όρο δίνεται, ενόψει και της εκτεταμένης δημοσιονομικής κρίσης, η δυνατότητα διασφάλισης του Δημοσίου σε περίπτωση μεταγενέστερης αλλαγής των οικονομικών δεδομένων να επανεξετάσει τις δυνατότητες κατασκευής των ως άνω αναβαλλόμενων τμημάτων. Όπως δε ήδη σημειώθηκε ανωτέρω, η επίπτωση της οικονομικής κρίσης στα έσοδα του έργου και οι δυσμενείς προβλέψεις για τον κυκλοφοριακό φόρτο οδήγησαν τις Δανείστριες Τράπεζες να επιδιώξουν τη μείωση της έκθεσής τους στο Έργο μέσω της χορήγησης μειωμένων κεφαλαίων, τα οποία υπολείπονται σημαντικά από το απαιτούμενο επίπεδο χρηματοδότησης για την κάλυψη του κόστους κατασκευής του συνόλου του τεχνικού αντικειμένου του έργου, ενώ ταυτόχρονα το Δημόσιο δε δύναται άμεσα, ενόψει και της δημοσιονομικής συγκυρίας, να παράσχει πρόσθετη χρηματοδοτική συμβολή τόσο κατά την περίοδο μελετών-κατασκευών όσο και κατά την περίοδο λειτουργίας και συντήρησης του έργου. Επομένως, δεδομένου ότι η συνέχεια της σύμβασης υπό τους αρχικούς όρους καθίσταται πλέον μη υλοποιήσιμη, ενώ κατ' αυτόν τον τρόπο το μεν διασφαλίζεται η άμεση κατασκευή τμήματος του έργου το δε αποκαθίσταται η διαταραγμένη οικονομική ισορροπία της σύμβασης, η εν λόγω τροποποίηση κρίνεται μη ουσιώδης (βλ. σελ. 5 του από 5.8.2013 εγγράφου με τίτλο «THE HELLENIC MOTORWAYS RESET PROGRAMME - Hellenic Republic's Response to DG Market Questionnaire dated 29.01.2013»). Περαιτέρω, σημειώνεται ότι με την αναβολή, των ως άνω λιγότερο οικονομικά βιώσιμων τμημάτων, περιορίζεται μεν ο αρχικός επιχειρηματικός κίνδυνος, τον οποίο ο Παραχωρησιούχος έφερε σχετικά με την εκμετάλλευση του ανατεθειμένου σε

 αυτόν έργου παραχώρησης, πλην όμως αυτός δεν εξαφανίζεται, αλλά εξακολουθεί να διατηρείται σε σημαντικό βαθμό, ο δε στρατηγικός σκοπός της σύμβασης παραχώρησης δεν αλλοιώνεται απλά αναβάλλεται η κατασκευή και εκμετάλλευση τμήματος του έργου. Συνεπώς δε τίθεται ζήτημα παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω αλλοίωσης της γενικής οικονομίας της σύμβασης κατά τη φάση της εκτέλεσης της (πρβλ. απόφαση «Finn Frogne A/S v. Rigspolitiet, SINE -sekretariatet» από το Danish Complaints Board for Public Procurement και σχολιασμό αυτής στο Public Procurement Law Review, 2012, 5 σελ. 153-166). Τέλος, η ως άνω δυνατότητα αναβολής, συνιστά ένα εύλογο αντίβαρο υπέρ του Δημοσίου, λόγω της μείωσης του κινδύνου του Παραχωρησιούχου που καθιστά την έκταση της αναθέσεως επισφαλή για τον τελευταίο, ενώ εμφανίζεται εξόχως αμφίβολο αν υπό παρόμοιες συνθήκες αβεβαιότητας ως προς το εύρος της παραχώρησης θα υπήρχε ανάπτυξη ενδιαφέροντος από άλλους μη εμπλακέντες στην αρχική ανάθεση υποψηφίους. Συναφώς, για τους ίδιους κατ' αναλογία προαναφερόμενους λόγους δεν συνιστά εν προκειμένω ουσιώδη τροποποίηση της Σύμβασης Παραχώρησης ούτε η προβλεπόμενη στο σχέδιο της ελεγχόμενης Συμφωνίας Τροποποίησης ευχέρεια του Δημοσίου να εξαιρέσει οριστικά την κατασκευή των εντασσόμενων στην T2 περίοδο τμημάτων του άξονα Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα, καθόσον, ενόψει του κόστους κατασκευής τους, που ανέρχεται στο 42% του συνολικού κόστους του έργου και του μικρού ποσοστού (8%) συμβολής τους στα έσοδα του Παραχωρησιούχου, τα συγκεκριμένα τμήματα έχουν καταστεί υπό την παρούσα συγκυρία

οικονομικώς μη βιώσιμα χωρίς πιθανότητες στο άμεσο μέλλον να καταστούν εκ νέου βιώσιμα. Επιπλέον η ακύρωση με την 2473/2010 απόφαση του ΣτΕ της απόφασης έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων του ανωτέρω οδικού άξονα στην περιοχή της λίμνης Καϊάφα, που επιβάλλει την αλλαγή του αρχικού σχεδιασμού της χάραξης στο σημείο αυτό και την έγκριση νέας μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθιστά πλέον αδύνατη την κατασκευή των ανωτέρω τμημάτων υπό τους όρους της αρχικής Σύμβασης και δικαιολογεί για λόγους αποκατάστασης της οικονομικής ισορροπίας της Σύμβασης και της βιωσιμότητας του πλάνου κατασκευής και εκμετάλλευσης του αντικειμένου της παραχώρησης την εξαίρεσή τους από το έργο. Τέλος, επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που τα ως άνω τμήματα κατασκευαστούν εν τέλει σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Παραρτήματος Ν, οι σχετικοί όροι που ειδικότερα θα συμφωνηθούν μεταξύ του Δημοσίου και του Παραχωρησιούχου για την υλοποίηση μέρους ή του συνόλου των εν λόγω τμημάτων θα πρέπει να υποβληθούν για έλεγχο στο Κλιμάκιο τούτο προκειμένου να διακριβωθεί αν υπό τις τότε υφιστάμενες συνθήκες ανατρέπουν την οικονομική ισορροπία της Σύμβασης, δεσμεύουν υπέρμετρα το Δημόσιο και κατά συνέπεια συνιστούν μη επιτρεπόμενη ουσιώδη τροποποίησή της. Κατά τη γνώμη, όμως, της Εισηγήτριας Χαρίκλειας Ζάχου, η οποία μειοψήφησε, η δυνατότητα ευελιξίας των μερών σε περίπτωση που εξαιτίας απρόβλεπτων περιστάσεων καθίστανται αναγκαία η τροποποίηση της σύμβασης και η διαπραγμάτευση ουσιωδών όρων αυτής, δεν δύναται να οδηγεί σε κατ' ουσίαν αλλοίωση του φυσικού αντικειμένου της, όπως αυτό αρχικά δημοπρατήθηκε, και της γενικής

οικονομίας αυτής, καθόσον σκοπός των διαπραγματεύσεων είναι αποκλειστικά και μόνο η αποκατάσταση της διαταραχθείσας οικονομικής ισορροπίας και όχι η ανατροπή του επιδιωκόμενου σκοπού. Εξάλλου, η έστω και ενδεχόμενη μεταβολή του τεχνικού αντικειμένου της σύμβασης έχει ως αποτέλεσμα τη διάσπαση της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων, που αποτελεί γενική αρχή του δικαίου την οποία το ΔΕΕ έχει χαρακτηρίσει ρητώς ως «θεμελιώδη αρχή κάθε έννομης τάξης» (πρβλ. τις από 25.3.2004 προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα M. Polares Maduro στην υπόθεση C-19/03, σκέψεις 24, 55, 58). Επομένως, η προβλεπόμενη στο εδάφιο δεύτερο του άρθρου 4.2.4. αναβολή κατασκευής των αναφερόμενων στα άρθρα 4.2.1 (ii) και 4.2.3.(α) τμημάτων του έργου καθώς και η θεσπιζόμενη στο άρθρο 4.2.5 ευχέρεια οριστικής εξαίρεσης της κατασκευής τους με μονομερή απόφαση του Δημοσίου ή και αυτοδικαίως με την παράλειψη έκδοσης της ανωτέρω απόφασης στην προθεσμία που ορίζει το άρθρο αυτό, συνιστά ουσιώδη τροποποίηση, καθόσον κατ' αυτόν τον τρόπο αφενός μεν μεταβάλλεται ουσιωδώς το τεχνικό αντικείμενο του εν λόγω έργου, το οποίο με τη διακήρυξη προσδιορίστηκε στην κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου Ελευσίνα-Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα 377 χλμ. περίπου, χωρίς εξάρτηση από όρους και αιρέσεις ή δυνατότητα του αναθέτοντος φορέα κατάτμησης αυτού όπως συμβαίνει εν προκειμένω, αφετέρου δε επέρχεται ανατροπή του ίδιου του σκοπού της σύμβασης, ο οποίος συνίσταται στην πλήρη κατασκευή και λειτουργία του οδικού άξονα Δυτικής Ελλάδας, και στην ένταξή του, μέσω της σύνδεσης αυτού με της Ιόνια Οδό και τον αυτοκινητόδρομο Κορίνθου-Τρίπολης

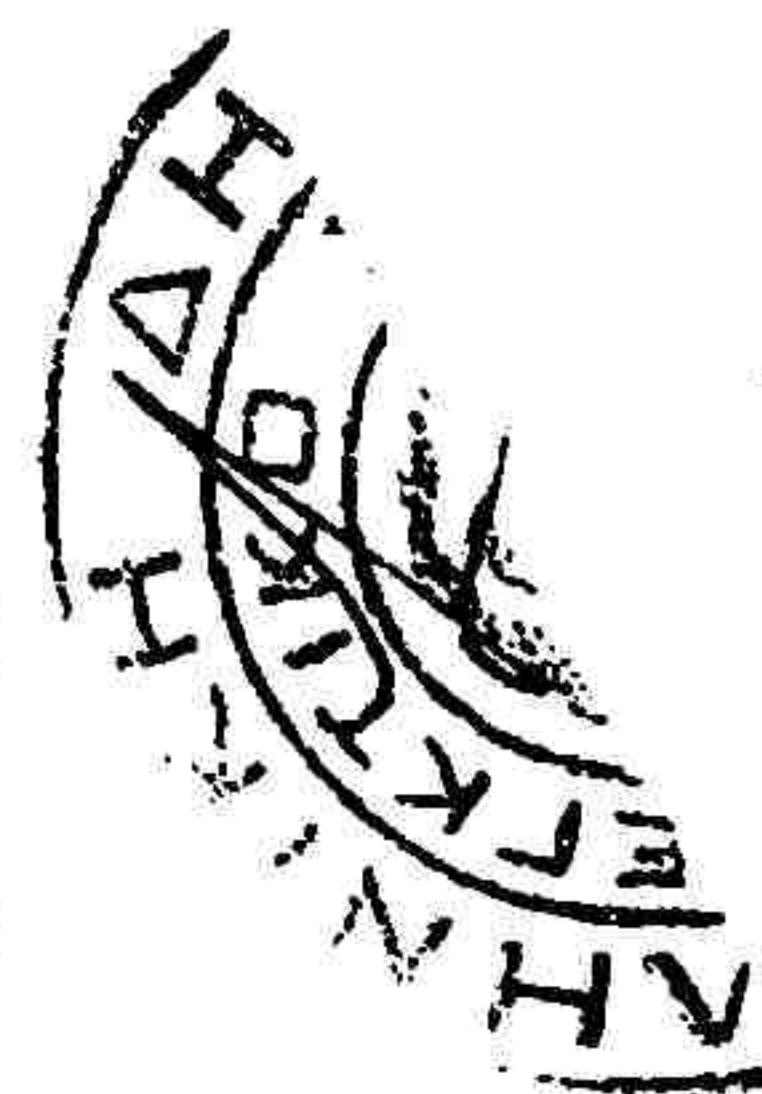

Καλαμάτας (Μωρέας) στο εθνικό δίκτυο και στα διευρωπαϊκά δίκτυα (πρβλ. σκ. 43 στις προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως Juliane Kokot στην προαναφερόμενη απόφαση presstext). Περαιτέρω επιπλέον η ως άνω αναβολή έχει ως αποτέλεσμα και την περαιτέρω μείωση του επιχειρηματικού κινδύνου του Παραχωρησιούχου. Κατά συνέπεια με τον ανωτέρω όρο, ακόμα κι αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι ανωτέρας βίας, τροποποιούνται κατ' ουσίαν οι αρχικοί όροι αναθέσεως, κατά παράβαση των αρχών της ίσης μεταχείρισης αφού δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι ενδεχομένως και άλλοι φορείς θα ενδιαφέρονταν να υποβάλλουν προσφορά λόγω των νέων συμβατικών όρων (πρβλ. απόφ. ΔΕΕ C-454/06, presstext ο.π. σκ. 37 επ, C-496/99 CAS Succhi di Frutta SpA ο.π. σκ. 116, 118, Ελ.Συν. μειοψ. Ζ Κλιμ. 468/2012, Ε Κλιμ. 343/2006, 500/2005). Η γνώμη όμως αυτή δεν εκράτησε.

Ζ) Η ρήτρα παράτασης της σύμβασης παρέχεται ως αντιστάθμισμα στη μείωση της απόδοσης της Δεσμευτικής Επένδυσης του Παραχωρησιούχου που προκύπτει με βάση τις παραδοχές του Χρηματοοικονομικού Μοντέλου της Συμφωνίας Τροποποίησης, η οποία αποτελεί και την εκ μέρους του προσαρμογή στα δεδομένα της τρέχουσας οικονομικής συγκυρίας. Τούτου δοθέντος, με τον τρόπο αυτό παρέχεται στον Παραχωρησιούχο μία τελευταία ευκαιρία να επιτύχει μία αύξηση της απόδοσης της επένδυσης (ύψους 10,9 %), η οποία σε κάθε περίπτωση αφενός δεν είναι εγγυημένη, αφετέρου υπολείπεται του μέσου όρου αποδόσεων για παρόμοια έργα παραχώρησης (βλ. έγγραφο του Ελληνικού Δημοσίου προς τη Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς όπου αναφέρεται ως Δείκτης Εσωτερική Απόδοσης για την παραχώρηση της

✓ Γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου 12%, για την παραχώρηση της Αττικής Οδού 11,6% και για τον αυτοκινητόδρομο Μωρέα 10,5%),. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα προβαλλόμενα από το Ελληνικό Δημόσιο με τον τρόπο αυτό παρέχεται ένα επιπλέον κίνητρο στον Παραχωρησιούχο, ώστε να διατηρήσει σε υψηλά επίπεδα τη συντήρηση του αυτοκινητοδρόμου κατά τα τελευταία έτη της παραχώρησης, καθώς από τη διεθνή εμπειρία προκύπτει ότι το επίπεδο συντήρησης των έργων απομειώνεται με την πάροδο των ετών της παραχώρησης. Με τα δεδομένα αυτά και λαμβανομένου υπόψη του μικρού χρονικού διαστήματος της παράτασης σε σχέση με τη συνολική διάρκεια της παραχώρησης η εν λόγω τροποποίηση κρίνεται μη ουσιώδης.

Η) Η προβλεπόμενη στο άρθρο 18 παράταση της περιόδου κατασκευής T1 δικαιολογείται καθόσον οφείλεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι λόγω της ανωτέρω περιγραφόμενης κατάστασης και των περιστάσεων ανωτέρας βίας ο Παραχωρησιούχος είχε αναστείλει προσωρινά τις κατασκευές του έργου εξαιτίας της προσωρινής αναστολής χρηματοδότησης από τους δανειστές (βλ. σχετ. πλαίσιο συναντίληψης μεταξύ Δημοσίου και Παραχωρησιούχου). Επίσης, η τροποποίηση των εργασιών που θα κατασκευαστούν κατά τις επανακαθοριζόμενες αποκλειστικές προθεσμίες οφείλεται στην άμεση κατασκευή τμήματος του Έργου και στην αναβολή του υπολοίπου. Εξάλλου, όσον αφορά στην απομείωση των εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης μελετών κατασκευών Περιόδου T1 και T2, η απομείωση αυτή παρίσταται εύλογη δεδομένου ότι αφενός μεν αναβάλλεται η κατασκευή τμημάτων του έργου (αναβαλλόμενα τμήματα), για το οποίο θα εκδοθεί νέα εγγυητική

επιστολή καλής εκτέλεσης, αφετέρου δε οι εργασίες ως προς τις κατασκευές των τμημάτων που εντάσσονται στην Περίοδο μελετών-κατασκευών T1 έχουν προχωρήσει. Τέλος, δικαιολογημένα μειώνεται α) το ύψος των ποινικών ρητρών τις οποίες οφείλει να καταβάλει ο Παραχωρησιούχος σε περίπτωση υπαίτιας εκ μέρους του υπέρβασης αφενός μεν της συνολικής προθεσμίας κατασκευής, αφετέρου δε των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών και β) το συνολικό άθροισμα των ποσών των ποινικών ρητρών, ώστε το ύψος τους να αντιστοιχεί στο τμήμα κατασκευών περιόδου T1 όπως αυτό διαμορφώθηκε χωρίς τα αναβαλλόμενα τμήματα.

Θ) Ως Προσαρτήματα του ελεγχόμενου σχεδίου Συμφωνίας περιλαμβάνονται η από 12.4.2013 υπογραφείσα «Συμφωνία Απαιτήσεων Κατασκευαστή» και η μη υπογραφείσα μέχρι σήμερα «Συμφωνία Απαιτήσεων Παραχωρησιούχου», οι οποίες αφορούν στην καταβολή εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου ποσών με τη μορφή των προβλεπόμενων στη Σύμβαση Παραχώρησης αποζημιώσεων στον Κατασκευαστή και Παραχωρησιούχο αντίστοιχα. Οι συμφωνίες αυτές αφορούν σε θέματα εκτέλεσης της Σύμβασης, για τα οποία το παρόν Κλιμάκιο στερείται αρμοδιότητας (βλ. Πράξη ΣΤ' Κλιμακίου 113/2010). Περαιτέρω, δεν έχει προσκομιστεί ενώπιον του Κλιμακίου η αναφερόμενη ως Προσάρτημα 6 του ελεγχόμενου σχεδίου Διαδικασία Αναδιάρθρωσης Συμβάσεων Αντιστάθμισης Κινδύνου Επιτοκίων, η οποία κατά τα προβαλλόμενα από το Δημόσιο συνιστά ένα τεχνικής φύσεως κείμενο που αφορά στον τρόπο οριστικού καθορισμού του ποσού των αποζημιώσεων που θα καταβληθούν για την πρόωρη λύση των συμβάσεων

αυτών και η μη προσκόμισή του δεν επηρεάζει τη διενέργεια του παρόντος ελέγχου.

VIII. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω το Κλιμάκιο κρίνει ότι εν προκειμένω κατά τη φάση εκτέλεσης της Σύμβασης Παραχώρησης προέκυψε η ανάγκη ενεργοποίησης του προβλεπόμενου σε αυτήν μηχανισμού αναδιαπραγμάτευσης των όρων της, λόγω συνδρομής έκτακτων και απρόβλεπτων γεγονότων και όχι από την ελεύθερη βούληση των μερών να επαναδιαπραγματευτούν τη σύμβαση. Περαιτέρω, οι συμφωνηθείσες τροποποιήσεις πληρούν τις κάτωθι προϋποθέσεις: α) προέκυψαν εξαιτίας απρόβλεπτων περιστάσεων και έλαβαν χώρα στο πλαίσιο μίας συμβατικής ρήτρας που επέβαλε την αναδιαπραγμάτευση της σύμβασης σε περίπτωση συνδρομής των περιστάσεων αυτών, β) δεν μεταβάλλουν τη φύση της σύμβασης ως παραχώρησης και γ) γίνονται προς αποκατάσταση της διαταραχθείσας οικονομικής ισορροπίας της σύμβασης και δεν προσπορίζουν στον Παραχωρησιούχο υπέρμετρο οικονομικό όφελος. Με τα δεδομένα αυτά δεν προκαλείται ζήτημα νόθευσης του ανταγωνισμού και κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για ουσιώδεις τροποποιήσεις κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης που κωλύουν την υπογραφή του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης. Στο συμπέρασμα δε αυτό καταλήγει και το MARKT C2/ZDH/cds(2013)3283241/25.9.2013 έγγραφο του Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Αγοράς και Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο οποίο αναφέρεται ότι οι τροποποιήσεις που προτείνονται για τη Σύμβαση Παραχώρησης «θα μπορούσαν να θεωρηθούν συμβατές με το δίκαιο

των συμβάσεων της Ένωσης». Τέλος, διευκρινίζεται ότι οι λοιπές μη αναφερόμενες στην παρούσα πράξη τροποποιήσεις έχουν επίσης μη ουσιώδη χαρακτήρα και δεν αναιρούν την ανωτέρω κρίση.

Για τους λόγους αυτούς

Δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου Συμφωνίας τροποποίησης της από 24.7.2007 Σύμβασης Παραχώρησης του έργου «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του έργου Αυτοκινητόδρομος Ελευσίνα-Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα»

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΑΚΑΝΙΚΑΣ

Ακριβές αντίγραφο
 Αθήνα 2/12/2013
 Ο Γραμματέας

[Handwritten signature]

ΓΡΑ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΟΥ